БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭТЭН!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 175 (5327)
Суббото
Сентябриин
6
1947 он

Сэн 20 мүнгэн

Всесоюзная библиотека имени Ленина

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 30-дахи жэлэй ойе амжалтатайгаар угтахын тулада гүрэндэ таряа тушааха жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ үлүүлэн дүүргэхые манай республикын бүхы колхознигууд ба колхозницануудые уряалнабди.

(Кяхтын аймагай колхознигууд ба колхозницануудаг МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд болон хүдөө ажалай мэргэжэлтэдэй уялгаһаа).

Уранзохеолшод, эрхимһайн уранзохеолнуудые арадтаа үгэе!

Идеологическа хүдэлмэринүүд тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолнууд ба Ленинградска журналнууд тухай нүхэр А. А. Ждановай эдидхэл болбол бүхы советскэ литературын, тэрэнэй тоодо бурят-монгол литературын хүгжэлтэдэ угаа ехэ ба хүсэтэй түлхисэ үгэжэ, тургэнөөр үгсэн ургаха, дэшээ дэбжэхэ ябадалыень хангаһан ба хангажа байна.

Дэрэ дурсагдаһан түүхэтэ документнүүдэй хэблэгдэн гараһанһаа хойшо үнгэрһэн энэ хугасаа дотор бурят-монгол литературын ажабайдал эрид шууд -һэргээгдэжэ уранзохеолшодой урдань хүдэлсэ муутай байһан организацийн ажал-ябуулгань. мүн тэршэлэн уранзохеолшодой творческо далайсань ургэлжэ байна.

Үнэн сэхэ ба эрид хурса большевистскэ шүүмжэлэл ургэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ эхилһэнэй ашаар урдань хэблэгдэһэн зарим литературна зохеолнууд соохи ямаршье идейгүй, хии хоохон, политикагүй хазагай хуурмаг зүйлнүүд. мүн бурят-монгол литературада шургажа орохон Шулукин Метелица, Бальбуров, Элисаов ба бусадай зохеолнууд соо байһан буржуазна-націонализмын дайсанхарша һэдэлгэнүүд шууд элирүүлэгдэн хобхо сохигдобо. Бурят-монгол литература идейнэ талаараа улам бохижэн, сэбэрлэгдэн арюудхагдажа, зүб замаараа урган дэбжэжэ байна.

Идейнэ ба уранһайханайнгаа талаар түсэд һайн. мүнөө сагай темэ дээрэ бэшэгдэһэн зохеолнууд, тодорхойлбол, Х. Намсараевай «Алтан зэбэ», Цэдэн Галсановай «Табилжэл» гэжэ поэмэ, Намжил Балдановой «Баян гол» гэжэ пьесэ ба «Хуса үбгэн» гэжэ рассказ, Жамсо Тумуновай «Сүхэ-Батор» гэжэ поэмэ ба бусад бии боложо. олонитэ уншагшадай зүгһөө үндэр сэгнэлтэ хүлеэһэн байна.

Прозо болбол манай литературын хамагай гэгдэнги участок байһан ба мүнөөшье байһан хэбээрэ. Иимэ дээрэһээ һүүлэй үедэ түрүү поэзүүд ба драматургнуудай прозоор башажа эхилһэн ябадал болбол бүгдэнитэдэ һайшаагдана.

Абьяас бэлигтэй залуушуул һүүлэй үедэ литературада олоороо орожо байна Залуу уранзохеолшодой республиканска зүблөөн болбол тэдэнэрэй дундаһаа бэлиг шанабари ехэтэйнүүдыень илирүүлһэн байха юм. Залуу уранзохеолшодой ургалтада туһалха талаар нилээд ехэ хүдэлмэринүүд ябуулагдажа эхилээ.

Классигуудай ба советскэ уранзохеолшодой зохеолнуудые бурят хэлэн дээрэ. мүн бурят-монгол уранзохеолшодой зохеолнуудые ород хэлэн дээрэ оршуулха ябадалнуд элитэ олошорһон. шанарайнгаа талаар һургаггүй дэшэлһэн байна.

Шүүмжэлэгшэд болбол манай зохеолшодой зохеолнуудые өнөөр сахилгагүй эрид хүлеэгээр шүүмжэлжэ, гүнзэгы ба үнэн зүб сэгнэлтэ үлэжэ шададаг боложо байна.

Үнэрһэн хугасаа соо өды ехэнүүл амжалтанууд туйлагдаһан брлобошье уранзохеолшодой организацийн ба зарим уранзохеолшодой хүдэлмэридэ ехэнүүл дутагдалнууд оршоно. Үшөө хэгдэхэ хүдэлмэринүүд ба шиидхэгдэхэ зорилгонууд угаа ехэ.

Советскэ литературын ута удаан саг соо баримталха гол темэ болохо советскэ патриотизмын темэдэ бүримүһэн шэлжэн сэгнэлтэ болбол үшөөл хүсэд дүүрэнээр шиидхэгдээдүй. Сталинска табанжэлэй баатарнуудые—ажауйлэдбэри ба колхозно мүнөөдэрэй түрүүшүүлые харуулһан зохеолнууд, илангаяа очеркнууд ба рассказууд тон хомор.

Хүүгэдтэ зорюулһан уранһайханай литература болбол һүүлэй үедэ бурят-монгол литературын хамагай гэгдэнги участок болоһон байна. Манай түрүү уранзохеолшод ба пөэзүүд өнэ талаар оройдоо хүдэлмэрилнэгүй шахуу.

Бурят-монгол уранһайханай литературын бии болоһонһоо хойшо хори гаран жэлэй туршада мандан хүгжэжэ байн гэһээ манай уранзохеолшодой литературна хүй дүршэлые согсолһон теоретическэ хүдэлмэринүүд мүнөө хүртэр үгы. Мүн уранзохеолшо бүриин творческо ажалые үнэзгы шүүмжэлтэйгөөр сэгнэн согсолхын хамта зохеолшын ургалтада туһалха шанарые бэедээ хадагалһан тиимэ хүдэлмэринүүд мүнөө хүртэр үгы.

Зарим уранзохеолшодой бүри һүүлэй үедэ бэшэһэн зохеолнууд соо, жэшээлбэл, Шадаевай «Хабарай баяр» гэжэ пьесэ Номтоевой «Хүлэг» гэжэ рассказ соо, мүн Цыдендамбаевай ба Мадасоной зарим шүлэгүүд соо идейнэ алдуунууд гараһан байна. Энэ юунһээ шалтагаалнаб гэхэдэ, манай зарим уранзохеолшод марксизм-ленинизмын теориие гүнзэгыгөөр шудалжа, өөһэдыгөө идейно-политическэ хэмжээе эсэлтэ сусалтагүй дэшэлүүлжэ байха ябадалда онсо анхаралаа табинагүй.

«Шүүмжэлэлгүй һаа ямаршье, мүн литературнашье организаци умхирэн һарнижа болохо юм... Хаана шүмжэлэл үгыб, тэндэ бүрүү бүгшэм ба хүдэлсэгүй үжэнги байдал үндэһэлэг. тэндэ урагшаа дабшаха газар үгы байдаг» (А. А. Жданов). Большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрын шүүмжэлэл манай литературна фронт дээрэ нилээдгүй һайнар дэлгэрһэн болобошье, зохихо үндэртөө хүржэ, өөрынгөө һуурине бата бэхеэр эзэлжэ үшөөл шадаадүй байһаар.

Уранзохеолшодой организаци ба уранзохеолшод болбол дээрэ дурсагдаһан дутуу дундануудые үндэһөөрнь усадхажа. өөһэдынгөө урда байгаа үшөө шиидхэгдээдүй шухала зорилгонуудые дары шиидхэжэ, манай литературын хүгжэлтэ, ургалтые улам түргэдхэхэ зэргэтэй.

«Уранзохеолшо гээшэ событинуудай һүүлдэ шэргэдэжэ ябаха еһогүй. Арад зондоо хүгжэлтын зам заажа, аралай түрүү зэргэнүүдтэ ябаха үялгатай. Советскэ хүнэй эрхим мэдэрэл ба шанарые шэлэн абажа, тэрэнэй урда үглөөдэрыень дэлгэн нээхэ зуураа тэдэнэр ямар байха еһогүйб гэжэ харуулха зэргэтэйби, үсэгэлдэрэй үнгэрһэн үлэгдэнүүдые, ургашаа дабшахадань советскэ хүнүүдтэ һаал түбэг ушаруулдаг муу үлэгдэлнүүдые хаман сохихо зэргэтэйби» (А. А. Жданов). Манай уранзохеолшод болбол нүхэр Ждановай энэ заабарие гарай абалга болгожо ба ородой классическа ба советскэ литературые дахажа, социализмын ороной саашадаа хүгжэхэ ябадалда хүсэг дүүрэнээр харюулжа шадаха идейнэ ба уранһайханайнгаа талаар эрхим һайн зохеолнуудые арадтаа үгэжэ. Агууехэ Октябриин XXX жэлэй ба БМАССР-эй XXV жэлэй түүхэтэ ехэ ойнуудые угтаха сөөнөөр

Үргэн ниитые үзэг бэшэгтэ һургаха

Яруунынхидай хандалга бэшэгые халуунаар дэмжэбэ)*

КУДАРА-СОМОН. (Телефоноор абтаба). Энэ оной августын 24—25-ай удэрнүүдгэ Кударын аймагай багшанарай аймачна конференци болобо.

Яруунын аймагай багшанар, культармеенүүд, культурно-гэгээрэлэй ба советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн һаяхан болоод, ород алфавит дээрэ зохеоһоһон бурят-монгол үзэг бэшэгтэ аймагайнгаа арад зонинё 1948 оной майн 1 хүртэр зуун хуби һургажа гаргаха, түрэлхи хэлэн дээрэ политическэ ба научна-дэлгэрэнгы темэнүүдэ лекци, элидхэлнүүдые үргэнөөр эмхидхэхэ ба бусад үялганнуудые бэедээ даажа абаад, тэдэнэй үүсхэлые халан абахые республикын бүхы багшанар, культармеенүүд болон культурно гэгээрэлэй эмхи-зургаануудай хүдэлмэришэдтэ хандаһан байгаа.

Кударын аймагай багшанарай конференци дээрэ, яруунынхидай хандаһан бэшэгые халуунаар дэмжэжэ, тэрэ бэшэг соо хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые бүгэдыень бэедээ даажа абахатай хамта, 5 бурят һургуулийн 12 багшанар тус бүридөө 10—10 хүниие үзэг бэшэгтэ һургажа гаргаха үялга нэмэжэ абаба.

Удаань арад зонoо үзэг бэшэгтэ һургаха хүндэтэй хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсохые урялжа аймагайнгаа бүхы багшанар, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, культармеенүүдтэ хандалга бэшэг баталан абаба.

*) „Б. М. Унэн" газетын августын 23-ай номертоо харагты.

ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ТУШААЛГЫН ТҮСЭБЫЕ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ!

Кяхтынхидай патриотическа уряалые дэмжэгты!

Сентябриин 5

Таряа хуряалга ба тушаалгын **ДНЕВНИК**

КЯХТЫН аймагай колхознигууд ба колхозницанууд арюун һайхан патриотическа эхи гаргаба: тэдэнэр таряа бэлэдхэл болон хүдөө ажалай бусад продуктнуудые гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэбые ОКТЯБРИИН 1-дэ дүүргэхэбди гэжэ уялга абаһан байна. Энэ үүсхэлыень республикын бүхы колхозуудта халуун дулаанаар угтаха байһандань ажаг һэмэг һанагданагүй.

Кяхтын колхознигуудай хандалга хадаа колхозно ажалшадай үйлэдбриин ба политическэ эдэбхи хэшээлэй улам өндөр ургаһаниие эли тодоор гэршэлэн харуулна. Хүдөөгэй партийна организацинуудай зорилгонь юу байнаб гэхэдэ: энэ хүдэлвениие толгойлжо, эмхидхэлэй хүдэлмэриио һайнаар табяад, ургаса хуряалгые хаана яанагүй эмхитэйгээр ба гэзэлтэгүйгөөр үнгэргэхэ, таряа-тушаалгын түсэбые болзорһоонь түрүүн дүүргэхэ ябадал болоно.

Зүгөөр, мүнөө үеын ушар байдал дээрэһээ хараад үззхэдэ хэдэ, хэдэн аймагуудта партийна, советскэ ба хүдөө ажалай органууудай хэжэ байһан эмхидхэлэй хүдэлмэринь өөһэдынгөө урда табигдаһан зорилгонуудые хүсэд харюулхагүй байна. Жэшээнь, ЯРУУНЫН, ХОРИИН, ХЭЖЭНГЫН ба ЗАКАМЕНАЙ аймагуудта ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ жэгдэржэ орохо ябадал даншье ойтожо эхилээ. Гэхэ зуураа, тэндэ таряаниинь айража адхархаа байнабшуу.

БАРГАЖАНАЙ, КУДАРЫН ба ЗАИГРАЙН аймагуудта партийна ба советскэ органууд гүрэндэ таряа тушаалгые тоншье хэнгалтагүйгөөр эмхидхэнэ.

Хожомдожо ябаһан аймагуудта тон түрүүн БАРГАЖАНАЙ, КУДАРЫН, ЗАИГРАЙН, ХЭЖЭНГЫН, ЯРУУНЫН аймагуудта хожомдолгоо усадхаха саг тулаа. Тэндэхи партийна ба советскэ органууд партиин табиһан зорилгонуудые дүүргэхын түлөө өөһэдынгөө харюусалгые мэдэржэ, таряахуряалга ба тушаалгын темпые эрид шангадхаха тушаа дары хэмжэ абаха еһотой.

Гүрэндэ таряа тушааха жэлэй түсэбые октябриин 1-дэ дүүргэхэбди

Кяхтын аймагай колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажалай мэргэжэлтэдэй

УЯЛГА

Бидэнэр, Кяхтын аймагай колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд болон хүдөө ажалай мэргэжэлтэд болбол агууехэ Советскэ Союзай колхозно таряашадтай хамта, ВКП(б) гэй ЦК гэй февральска Пленумэй түүхэтэ тогтоолоор зоригжон, хүдөө ажахые саашагань хүгжүүлхын түлөө тэмсэжэ, агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 30-дахи жэлэй ойн хүндэлэлдэ Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, колхозно ажахыгаа улам хүгжүүлэн сэхижүүлхэ, колхознигуудаа баян шадалтай болгохо үндэрэ һуури табихын зорилгоор, үндэр ургаса хуряаха уялга абаа һэмэн.

Үндэр баян ургаса хуряаха хэлэгтэй малай гүрэн ургаа ехэ туһалгаа үзүүлээ. Бидэнэр хабграй тарилгын үрһэ, үрһэ зөөхэ транспорт, газар эдэлэхэ трактор ба бусад машинануудые абаһан байнабди. Гүрэн түрын энэ ехэ туһаламжа үзүүлһэнэй, мүн колхознигуудай шэн зориг-тойгоор ажаллаһанай ашаар, бидэнэр баян таряа ургуулаабди.

Дэйн сэрэгэй тохеолдуулһан хүшэр хүндэ байдал ба нодондоной гэн гасуурые дабиха хэрэгтэ угаа ехэ туһаламжа үзүүлһэн большевистскэ парти, советскэ арад ба нүхэр Сталинда бидэнэр гүн ехэ баяскалан хүргэнэбди. Бидэнэр эдэ туһаламжадань харюу болгон колхозно полиууд дээрэ шэн зоригтойгоор ажаллажа, ургаса хуряалга ба гүрэндэ таряа тушаалгаяа болзорһоонь урид дүүргэ эбди.

Бидэнэр болбол хабар, агууехэ баярадуудай инаг вождь нүхэр Сталинда бэшэг бэшэхэдээ гүрэндэ таряа тушааха жэлэй түсэбые Октябриин 30-дахи жэлэй ойдо дүүргэхэ гэһэн уялга абаа һэмди. **Мүнөө өөртөө байһан арга-боломжонуудые хараадаа абалсаад байхад а, гүрэндэ хүдөө ажалай бүхы продуктнуудые тушааха жэлэй түсэбые октябриин 1-һээ хожомдонгүй дүүргэхэ гэһэн уялга бэедээ абанабди. Энээнһээ гадна,** МТС-үүдэй тракторна хүдэлмэрилгүүдэй түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ октябриин 10-да түсэбһөө гадуур гүрэндэ 15 мянгаа нүүд таряа тушааха уялга абанабди.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 30-дахи жэлэй ойе амжалтатайгаар угтахын тулада гүрэндэ таряа тушааха жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхые манай республикын бүхы колхознигууд ба колхозницанууд уряалнабди.

Манай иног Эхэ орон мандаха болтогой!

Манай ялалтанууд зоригжуулгша ба эмхидхэгшэ—Ленин—Сталинай парти мандаха болтогой!

Манай агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталин мандаха болтогой!

Энэ уялга айхагай колхозуудай хамтын суглаанууд дээ гүүр зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаба.

★ ★

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Салэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд М. Прокопьева ба Д. Батомункуева. Эдэнэр үдэрэйнгөө даалгабариие саг ургэлжэ нэгэ хахад—хоёр дахин үлүүлэн дүүргэ дэг. Л. Великжаниной фото.

Физкультура ба спортые улам саашань дэлгэрүүлхын түлөө

Комсомолой горкомуудай, обкомуудай ба крайкомуудай сэрэгэй-физкультурна таһагуудые даагшанарай, физическэ культура ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ областной хизаарай ба республиканска комитетүүдэй түрүүлэгшэнүүдэй, спортын мастернуудай, ороной чемпионууд ба рекордсменүүдэй хабаадалгатай зүблөөн ВЛКСМ-эй ЦК-дэ болобо.

Тус зүблөөнэй хүдэлмэридэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр П. А. Михайлов, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр И. П. Далматов, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр А. Е. Харламов, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи физическэ культурын ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ Бүхэсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Н. Н. Романов хабаадалсаһан байгаа.

«Советскэ спортсменүүдэй спортивно-техническэ түйлалтануудай ургалтые урмашуулха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоол гараһанай дашарамда комсомольско организацинуудай хэхэ хүдэлмэри тухай» элидхэлые ВЛКСМ-эй ЦК-гэй сэрэгэй-физкультурна таһагые даагша нүхэр Никитаев хэлэһэн байха юм.

Тус зүблөөн дээрэ СССР-эй дээдэ һуралсалай Министрын орлогшо нүхэр В. П. Светлов, ажалай резервнүүдэй министрын орлогшо нүхэр А. Ф. Бордадын, РСФСР-эй сэрэгэй-физкультурна эдэлэлэй министрын орлогшо нүхэр И. Ф. Бондаков, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи физкультура ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр С. В. Пушнов болон бусад үгэ хэлэһэн байгаа.

Залуушуулай дундаһаа спортын шэн мастернуудые һурган хүмүүжүүлхэ тухай, мүн залуу спортсменүүдэй спортивно-техническэ туйлалтануудые олошоруулха тухай ехэхэн анхарал хандуулагдаба.

Залуушуулай спортивна һургуулинууд, мүн хүүгэдэй спортивна һургуулинуудые залуу спортсменүүдэй мэргэжэлые дээшлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн үүргэтэй байха зэргэтэй. Ушар нимэһээ, эдэ һургуулинуудта комсомолой зүгөөс, физкультура ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ комитедүүдэй һайн дуранай спортивна обществонуудай сэдвүүдэй, арадай гэгээрэлэй органуудай зүгөөс спортын эрхим мастернуудые залуу спортсменүүдэй дундаһаа һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулха шухала.

Спортын габьяата мастернууд Виктор Алексеев ба Евгений Летчипор. Вячеслав Щербаков гэгшэдэй залуушуулай дундахажэ байһан хүдэлмэриинь дүй дүршэлые үргэн олоной дунда тараамаар байна.

Зүблөөндэ хабаадалсагшадай нилээд олон хүниинь ГТО-гэй комплексын нормые дүйцэхэ түшаа хүдэлмэриин һуларр ябажа байһаниие тэмдэглэбэ. ГТО-гэй комплексын нормонуудые комсомолецуудай ба залуушуулай үгөөнэй түлөө комсомольско организацинуудай тоосодоо гурамтай болгохо шухала байһан тухай дурадхал ороһон байха юм.

Һуралцадай бэемахаболые хүмүүжүүлхэ тухай асуудал зүблөөн дээрэ али бүхы талаараа зүбшөгдэн хэлсэгдээ. Гэгээрлэй Министерствын нютагуудтахи органуудай нилээд олониинь һуралцадай бэемахаболые һайжаруулан хүмүүжүүлхэ асуудалнуудые муугаар эрхилнө гэжэ тэмдэглэгдэһэн байгаа. Бүхы һургуулинуудта спортивна талмайнуудые, физкультурна залнуудые бии болгохо, физкультурын заняти хэхын тулада тусхай комнатануудые түхеэрхэ хэрэгтэй. Энэ зорилгоор һургуулинуудта спортивна талмайнуудые баяриха ба түхеэрхэ хүдэлмэри хэхэ нэгэ нарые үнгэргэхэ тэжэ дурадхагдаба. Баһа ВУЗ-үүд ба техникумуудэй студентнуудэй бэемахаболые бэлдэхэ хэрэгые мүн лэ һайжаруулха хэрэгтэй байһаниие тус зүблөөн тэмдэглэбэ.

Физкультура ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ комитедүүд хадаа залуушуулай дунда физкультурна ба спортивна хүдэлмэриие ургэн олоороо эрхилхэ хэрэгые хүтэлбэрилхэ үнэхөөрөө штадуул болохо еһотой.

Үбэлэй спортивна сезондо бэлэдхэхээр зүблөөн дээрэ ехэхэн анхарал хандуулагдаба.

Эндэ үгэ хэлэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Н. А. Михайлов болбол ороһон дотор олоной физкультурна хүдэлөөниие улам саашадань дэлгэрүүлхэ ба спортсменүүдые идейнэр хүмүүжүүлхэ асуудалнууд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна. (ТАСС).

★

ВЛКСМ-эй ЦК-да болоһон зүблөөн

★ ★

„Тэндэ айкомой түлоолэгшэ бии юм"

(Корреспондентын тэмдэг.)

Хэлхеэ-холбоһой Кяхтын т машина кударынхидай хүлеэжэ г газетэ, журнал бэшэг болон бусад н яаралтай ашаа тэзгээд, почтын ков газаа түрш гэнэжэ байба. Удани машина замдаа зорибо.

Хэн мэдэхэ гээшэб?

Удааншье ябангүй Кяхтын МТС бэлэйбди. МТС-эй газаа «Погранк колхозой поли дэрэ гараха ком Колбин ба Цыбденов хоерой трактор комбайн үшөө заһабариһаа гараагүй гай зайдан хөбтэбэ.

Энэ халуун хүдэлмэриин үедэ удаан заһабарилэгдажа байгаа м гээшэб.—гэжэ МТС-эй механик Невол асуухада:

—Би мэдэнгүйб. заһажа эхилһэ нэй болоол даа, юугээ хэжэ байгаа агшаб.—гэжэ һэшэргүй харюу Саашань хоерэлдөөгөө ургэлжэлүү нүхэр Неволин энэн тухай һаянай л хоогүйб гэжэ хэлэбэ.

Трактор ба комбайнын заһабари механик Неволинай мэдээгүй байхаг мэдэхэ гээшэб? Хэзээ заһабариһаа г поли дэрэ гараха трактор, комбайн шэб.

Нара игааһан хойно...

Нарын дэрэ гаража, халуун эли шаража эхилэе. МТС-һээ арба километрын хараатай байһан Ста нэрэмжэтэ колхозой малай байрын х гаар үнгэрхэдэ, үхэрнүүдынь хашаа гоо хаалгатай хохинолдожо байба.

Хэзээ бэлшээридэ гаража, х эдеэлэхэ малнууд гээшэб. Нара игаа хойно бэлшээридэ гараган малнууд гэндэ ортороо эдеэлжэ амжадаггүй ба Мүнөө хэнэ ногооной һайнда малаа беэрүүлжэ шадаагүй һаа, үбэлэй хүй хусэ шадалынь бууруулжа болохо г

„Ургахыса ургаал гэшэ д

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой т ажалай 1-дэхи бригадада хуряалгын луун хүдэлмэри бусалжа байба. улаахан шэнисые толгойлон хи байһан Доржо Цыбиктаров, Даржаев чиков гэгшэд машинын ерэтэр үй гэжэ һахы һалбаг боложо байба. Тар һайхан эдеэтэйе гайхалсахадамнай, нэр:

—Таряан ургахыса ургаал гэш Саг соонь хуряажа, гүрэндөө таряа шаалгые хамагай түрүүндэ дүүргэ рилготойби—гэбэ.

Малаараа таряа умбуулн

Киранска курорт хүреегүйхэн я «Большевик» колхозой таряан нэм харагдажа. Голиилдожо салашаһан тоно үхэр таряан соогуур өедэ у һүндэлжэ, таряае хуҳажа дэбһэжэ Хэнэй үхэр гэгшэб гэжэ һонирхоод, гэхэдэ Ворошиловай нэрэмжэтэ ко хүтэлбэрилэгшэдэй үмсын үхэрнүүд шобо.

„Харанхы олзо"

Кяхтаһаа Кудара-Сомон ороходо голые гаталха баатай бологдодог. Ти Сухые хүндэлэн гаргаха плашкоут «Красная Заря» колхозой гэшүүн Ж ков гэгшэ хүдэлмэрилдэг. Тус гарса хоер айматай хоорондохи харилсаае дүүлһэн, ехэхэн һүндэлгэ болоно. Эн үдэртөө хэдэн зуугаат хүнүүд өөдэ һ гарадаг. Улдуудые уһа гаргаһанайн лөө Жарников хүн бүриһөө нэгэ нэ хэриг абана.

Тингэд, уһа гаргаһанайнгаа ямаршье квитанци үгэгдэгүй. «Квита гэртээ орхишхеоб» гээд, хүнэй м харанхыгаар карманда оруулжа

Монсогоршье орооһо тушаагаагүй байгаад...

Кударын МТС-тэ хүрэхэдэмнай МТС-эй директор Дмитриев «Красная колхозой поли дээгүүр ябаһанаа һ срээд байба. Дмитриевай хөөрэһөөр энэ колхозой таряахуряалга дээрэ з хэлэй хүдэлмэри һула—комбайнова дадань мини 2—3 хүн байна, жа хадаһан газар дээрэнь квадратна мет зар дээрэһээ 100 гаран гэгдэгшэһэн одлобо. Энэ колхоз гүрэндэ монсог таряа тушаагаагүй байгаад, хэдэн нерээр таряагаа колхозойнгоо д хэрэгсэлдэ гаргашалжа байна. «Кр Заря»» колхозо ВКН(б)-гэй айком аймгуйсэдкомой түлөөлэгшэ нүхэр Г лова байдаг. Тингэд. иимэ гүрэндэ х ябадалай боложо байхада зохихо х абанагүй.

Колхоз дээгүүр ябаһан мүртөө эд таглалнуудынь заларуулхын ороно дэ айкомой түлөөлэгшэ бии юм» гэж лээ амархан һүүдаг МТС-эй дир байхань гайхалтай.

Б. Дымбрыл

Москвагай 800 жэлэй ой тухай

★

(Элидхэлшэдтэ зорюулhан материалнууд)

★ ★ ★

47 оной сентябриин 7-дэ манай ороараднуудай болбол Советскэ Социалистиэ Республикануудай Союзай агуурхэ ша Москва городой 800 жэлэй ойе өгэхэнь.

Москвагай түүхэ болбол манай агуурхэ ой түүхэ домогтой таhарщагүйгээр өгөдхөй.

Ши холоhоо хойшо Москва болбол эхэ ород аралай национальна ажабайй центр боложо, тэрэниие тойрон орогурэн байгуулагдаа hэн.

Агуурхэ Октябрьска социалистическэ революци болбол Москвае олоннациональна ускэ гурэнэй центр болгобо. Москва ол СССР-эй ба Российска Федерациин ша. Советскэ Союзай бүхы арадуудай национальна омгорхол, манай ороной аралай нэгэдэлэй ба ахалуугай барисаанай hулгэнь болоор. Москва болбол совет-ороной зүрхэн гэшэ гэжэ манай зон нэрэлнэ. Москва—социализмын ошоогүй хэрэм, социалистическэ индустриальна культурын ба наукын центр мүн. Москвагай Правительство, большевистскэ партин Центральна Комитет болбол советскэ Союзай столица—Москвагай ород байhан газарынь эртэ урдаhаа 800 зүүн славянска угсаатанай нэгэндэ хэтэй байhан юм.

Ухала удхатай хуулиллаа-наймаанай ол зам дээрэ байhан Москва мүрэн болгэрэндэ шуухаhан Неглинная мүрэ-хүреэлэгдэhэн үндэр болдог—уг заяатай-керэм байhан хадань Ростово-Суздальскийнь князьнууд тэрээн тухай hанаашархаа-зайба. 1147 оной князь Юрий Долгой гаршэ энэ город—хэрэм Москвае туруун тодхожо, тэрэнь харинь гуэ эзэрхэгшэдтэ эсэргүүсэн тэмсэгшэг тулгуурь болохо ородой газар нютагуудые хамтадхаха занатай болоо. Москва городые ород гурэнэй столица hон түүхэ болбол Эсэгэ ороной түүхэ ой тэмохон событинуудай нэгэн бологатар монгол булимтарагшадта эсэрэн ород аралай хэhэн тэмсэлтэй таагүй холбоотой байна.

1238 ондо Батый хаанай hүрэг дээрэ Русьда халдажа ороходонь, Москва ол ород городуудта тохеолдоhон нинтэ болhоо зайсаагүй байшоо. Татар монгууд болбол энэ городые галдаhан ба руулhан байгаа. Тээд Москвае тойрон эhэн ород аралай гайхамшагта шанабүри тиихэ сагташье харагдаа hэн —өөhэдынгөө хүсэ шадалые түргэhэргээн нэмээжэ, хүндэ хүшэр тэмсэгүүдэршье өөрынгөө ороние дайсадаршалан хамгаалхаар бүри exэ хүсэолоод бодохо байhанаа харуулба. Ой бүхы газар нютагуудтал адли, за барилга хэжэ ороо. Улангүй Москолбол хүн зоноор олон газар нютагай боложо, тэндэхи зонинь булимтадта эсэргүүсэн үсэд шангаар тэмсэайха юм.

Тар монгол богоолшологшодтэ эсэргүүрод аралай тэмсэл хэхэ үедэ Москвагахашанарынь илангаяа өли тодоор даа hэн. 1328 ондо Иван Калита ихэ князиин столые Владимирhаа вада асарhан байгаа. Тэрэ гэhэнhээ Москвае тойрон Русие суглуулга кэ, тэрээнhээ хойшо гурэнэйнгөө стоболобо.

1380 ондо Куликово дайнай болоhон гаой ородой сэрэгшүүд московско князь рий Донскойн туг доро ябажа дайад. Мамай хаанай татар монгол hуэрмэшэлые дуулhан үй бута сохиайна.

Маева байлдаан тухай зар тунхаг дотор болон мүн бүхы баруун Европ гурэнөөр тараhан байна. Куликовскоаан болоhонhоо хойшо татарнууд унэ мартагдашагүй шэрүүн хатуу hурэаба hэн. Европын арадуудаймшагтай гайсанайнгаа илагдашанайнда этигэхээ болибо. Русь болоскваае өөрынгөө центр гэшэ гэжэагүйгээр мэдэрhэн байгаа.

Тэн арбаад жэл үнгэржэл байба. Москолбол Русие урдынхидаал адли үсэд уугээр ба хатуу зоригтойгоор сугсал байгаа. 1480 ондо ород арад хаветскэ арад зоной агуурхэ зохеохыг ижалые Москвahаа хүтэлнэ. Москвала агуурхэ Сталин ажahуудаг ба хүдэлмэриилхэг байна.

Москва болбол хүнтүрэлтэнэй эгээн түрүү индустриальные суглуулhан газар, ангиин ба национальна дарлалта гэжэ байдагүй, шэнэ социалистическэ обществын центр болоhон, болбосоронгы хүнтүрэлтэнэй түг болоhон байха юм. Арадуудай хоронцохиэб найрамдалай түшэг тулгуури, арадуудай бэеэ даанхай ба эрхэ сулөөтэй байхын түлөө тэмсэгшэ, дэлхэйн культурын, дэлхэйн болбосоронгы байдалай центр болоhон Москва тээшэ бүхы дэлхэй дээрэхи олон зуугаад миллион хүнүүд этигэлтэй найдалтайгаар ба инаг дуратайгаар харана байдаг. Советскэ Союзай агуурхэ столица—Москва шэнги арад зонто инаг дулаанаар харагдадаг, тиимэ өхөөр хүндэлэгдэдэг город гэжэ дэлхэй дээрэ байхагүй.

Эгээ иимэ халха Советскэ Союзай агуурхэ столицын, алдарта ба инаг Москвагай 800 жэлэй ой болбол ганцаахан советскэ ороной арадуудай бэшэ, мүн бүхы болбосоронгы хүнтүрэлтэнэй баяр ёололой hайндэр болохо байнабшуу.

I.

Москва болбол ородой агуурхэ эрдэмтэн: И. М. Сеченев, К. А. Тимирязев, Н. Е. Жуковский гэгшэдээр омгорхохонь зүбтэй.

Москвала уран hайханай литературын гайхамшагта зохеолнууд байгуулагдаhан искусство болбосоронгы реалистическэ шэнэлэлтэй болоhон байна. Энэ уранзураашад Федотовой болон Тропининай ажал-ябуулга дэлгэрээ hэн. Шишкин болон Саловскийн ажалаар байгуулагдаhан Московско Бага театр ородой сценическэ реализмые дэлгэрүүлэг газар болоо hэн. Бүрэ XIX зүүн жэлэй тэг дундуур. Ехэ театр болбол Россин музыкальна ба уранhайханай центнуудэй нэгэниинь болоод байба.

Ородой архитектурнуудэй дэлхэйн культурын дээжэдэ маша ехэ нэмэри хэбэ. Казаков болон Баженов өөhэдынгөө эгүүнэтэ үүнхэ зохеолнуудаар Москвае шамэhэн байха юм.

XIX зүүн жэлэй хоердохи хахадта реформо болоhоной hүүлээр Московско ажаүйлэдбэри нилээн exэөр үргаа болэй. Ородой ажаүйлэдбэрин ба хуулдаа-наймаанай ажабайдалда Москвагай угаа exэ удхатай байха ябадалда түмэр харгынуудай барилга туhалhан байна. Москва болбол үргэн exэ ороной өөрынгөө аяар холын райочуудтай нэгэдүүлhэн түмэр харгынуудай центральна узел болоо.

Москвае капиталистическэ центр болгоод байхада, городой түхэл шэнжэ ба тэнгэхи зоноинь состав тон exэөр хубилба. Энэ городой заха газарнууд эли бодо фабсэн баатарлигаар дайлалдаhан байгаа. Московско, хүдэлмэришэдэй үүсхэлээр хаанта засагта эсэргүүсэхэ зэбсэгтэ тэмсэлдэ бусад городууд болон районууд бодоhоон байгаа. Хаанта Россин дарлагдаhан арадууд тэмсэл хэхээр бодоо hэн. Тэд, бусад городуудhаа асарагдаhан полкнуудай туhаламжатайгаар лэ хаанта засаг Московско хүдэлмэришэдэй восстаниие даража шадаhан байна.

Революци боложо байхада Москва болбол Петербургтэй хамта үлэгшэ бусад городуудые өөрынгөө хойноhоо дахуулhан байна. «Январска ба октябрьска выступлениинуудэй болохо үедэ директивэнүүд Москва ба Петербургhээ үгтэжэ байhан юм, тэдэнэр алдарта декабрьска үдэрнүүдтэ болоhон хүдэлөөниие хүтэлжэ байгаа hэн» (Сталин).

Ленин ба Сталин болбол зэбсэгтэ восстаниин искусство тухай бэшэhэн өөhэдынгөө хэдэ-хэдэн классическа зохеолнууд соо московско зэбсэгтэ восстаниин hургаалые хэрэглэhэн байгаа.

Дэлхэйн түрүүшын дайнай болохын урда тээ хүдэлмэришэн антиин революционно выступлени угаа exэ далайсатай болобо. Бастовалжа байhан бакинска хүдэлмэришэдтэй hаналаа нигэдэhэнээ мэдүүлжэ. Петербург ба Москвада стачкануудболоhон байна. Хэтэрхэдээ, хаанай сэрэгүүдтэ эсэргүүсэhэн хүдэлмэришэдэй зэбсэгтэ тулалдаануудынь баррикадна байлдаануудболодог болэй. Империалистическэ дайн боложо революционно дэбжэлтые сагзуура таhалдуулhан байна. Гэбэшье, тэрэнь үни болоогүй. Революционнэ хүдэлөөн улам exэ хүсэтэйгөөр бадарба. Большевитүүдээр хүтэлэгдэhэн Московско хүдэлмэришэй революционно тэмсэлэй түгые улам дээрэ үргэжэ ябаа hэн. Петербургын хүдэлмэришэдтэй хамта тэдэнэр энэ тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ ябаhан байна.

II.

Петроградта октябрьска восстаниин эхилхэтэй нэгэн хамта Москвадахи революционно отрядууд правительственна эмхизургаануудые, телеграфые, центральна телефонно станциие, почтые эзэлнэ. Городой өөхэн хубида хуули засаг сэрэгэй-революционно комитедтэ шэлжэн ороно. Меньшевигүүд болон эсэрнүүд халаа сагаангвардеецүүд ба юнкернүүдтэй хамта антисоветскэ буhалгаа гаргана. Москвала контрреволюционно буhалгаашадта эсэргүү революционно отрядуудай болоон үдэрэй үсэд шанга байлдаануудай эсэстэ ноябриин 2 (15)-ай hуни Советүүдэй засаг баталагдана. Кремль дээрэ социалистическэ революциин Улаан туг бодхоогдоно.

III.

Үнгэрэгшэ зуун жэлэй эсэстэ Москвагай ажаүйлэдбэри, бүхы Россинхидал адли лэбжэлтын үедэ ороhон байна. Орон дотор монополинуудые байгуулга хурдан темпээр ябаба. Энэ үйлэдбэрие суглуулгые шангадхаhан ба хүдэлмэришэн ашгиин гурэнөөр ургалта болобо.

Өөдөө ургажа байhан буржуазна обществын ба креспостнигүүд-помещигүүдэй интересүүдэй хоорондохи зүрилдөөн улам exэ ба хурса боложо шангалаба. Тээд, аймхай ба муу hанаатай ородой буржуази гэшэ крепостничествотой тэмсэхэ зорилгые бэе дээрээ даан абажа шадаагүй.

XIX зуун жэлэй эсэстэ Петербург болбол революционно социал-демократическа организациие байгуулхын түлөө тэмсэлэй центрынь болоо hэн. Энэ тэмсэлдэ эзэлhэн элитэ exэ hүүри Москвала хабаадаха юм.

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн халаа тарялшадые политическэ тэмсэл хэхээр hэргэлжэ, хаанта засагта эсэргүүсэhэн арад зоной революционно тэмсэл бүхы Росси дотор шахуу дэлгэрээ. Москва болбол 1905 оной революциин түүхэдэ алдарта hайхан хуулhануудые бэшэбэ. Большевигүүдээр хүтэлэгдэhэн московско хүдэлмэришэд Петербургска хүдэлмэришэдтэй хамта революционно хүдэлөөниие оройлжо ябаа hэн Москвада бүгэдэниитын октябрьска политическэ стачка боложо өөрилөө.

Октябрьска политическэ стачка болохо үедэ хаанта засагта эсэргүү тэмсэлэй гал дүлэн соогуур хүдэлмэришэн ангиие сулөөлхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ хүсэтэ зэмсэг болоhон, революционно хуули засагай эхи татаhан органууд — хүдэлмэришэдэй депутатуудай Советүүд бии болоhон байна. Большевигүүдээр хүтэлэгдэhэн Московско Совет 1905 оной декабрь hарада буу зэбсэгтэ восстаниин орган болоо hэн. Декабриин 9-дэ Москвада түрүүшын баррикадануудүзэгдэжэ, Москвагай фабрикануудба заводууд бүгэдөөрөө хүтэлмэрээ зогсоohон байгаа. Тиихэнэ хаанта засаг Москвае онсо ашуулта байдалтай болоо гэжэ сонсхоод, восстани хэгшэдтэ эсэргүүсэхээр сэрэгүүдые ба артиллери эдьгээhэн байха юм.

Хаанта засагта эсэргүүсэхэ буу зэбсэгтэ тэмсэлдэ Московско хүдэлмэришэд шэнгабьяа ба баатаршалгын эрхим жишээнүүдые харуулба. Илангаяа үсэд шанга байлдаануу Пресна дээрэ боложо, тэрэ гэhэнhээ хойшо Улаан Пресна гэhэн хүндэтэй болоо hэн. Московско хүдэлмэришэдэй дайшалхы дружинануудхадаа үхэр буунуудаар, винтовкануудаар, пулеметуудаар зэбсэгжүүлэгдэhэн жандарманууд ба казаануудай болон императорска гвардиин олон тоото отрядуудта 9 үдэр соо эсэргүүсэн баатарлигаар дайлалдаhан байгаа. Московско, хүдэлмэришэдэй үүсхэлээр хаанта засагта эсэргүүсэхэ зэбсэгтэ тэмсэлдэ бусад городууд болон районууд болоhон байгаа. Хаанта Россин дарлагдаhан арадууд тэмсэл хэхээр болоо hэн. Тэд, бусад городуудhаа асарагдаhан полкнуудай туhаламжатайгаар лэ хаанта засаг Московско хүдэлмэришэдэй восстаниие даража шадаhан байна.

Революци боложо байхада Москва болбол Петербургтэй хамта үлэгшэ бусад городуудые өөрынгөө хойноhоо дахуулhан байна. «Январска ба октябрьска выступлениинуудэй болохо үедэ директивэнүүд Москва ба Петербургhээ үгтэжэ байhан юм, тэдэнэр алдарта декабрьска үдэрнүүдтэ болоhон хүдэлөөниие хүтэлжэ байгаа hэн» (Сталин).

Ленин ба Сталин болбол зэбсэгтэ восстаниин искусство тухай бэшэhэн өөhэдынгөө хэдэ-хэдэн классическа зохеолнууд байна.

IV.

1914—1917 онуудай дайн сэрэгэй үедэ хаанта правительство болбол ороноо диллэлгэhээ диллэлгэдэ оруулжа байгаа. Экономическа hанларал, сэрэгэй диллэлгануудород ажаүйлэдбэридэ хариие империалистнуудай эзэрхэhэн ябаал хаа ороние үхэлэй туйлда хүргэhэн байха юм. Манай ороние хүмэрин уналгаhаа тэрэниие хариин империалистнуудай богоолшолхо ябаалhаа ганцал революци аршалан хамгаалжа шадаха байгаа. Большевистскэ парти болбол хаанта засагые унагаахын түлөө ажалшадай тэмсэлые толгойдоо.

1917 оной февралиин 27-дэ (мартын 12-то) Петроградта болон Москвала буржуазно-демократическа революци илаа.

Большевигүүлэй түрмэ болон сүлөөлгнуудтэ байhаниие, олонитын дунда обороническо hанал бодолой тараhаниие hамбаашалан Московско Советтэ, мүн тэрэнэлэн бусад Советүүдтэшье депутатска hууринуудай олонхиие меньшевигүүд болон эсэрнүүд эзэлбэ. Меньшевигүүд болон эсэрнүүд й хүтэлбэрилжэ байhан Советүүд хуули засагые hайн дураараа Сагзуурын правительствода үгөө.

Большевигүүд Ленин, Сталинай заабаринуудые дүүргэн олонитые бэе тээшэ татаха, тэдэнэрые политическэ хүмүүжүлхэ болон эмхидхэхэ талаар айхабтар exэ политическэ хүдэлмэриие дэлгэрүүлнэ.

Москвагай хүдэлмэришэд анги халаа революционно Петроградтай хамта бүхы хуули засагые Советүүдэй гарта шэлжүүлэн оруулхын түлөө большевистскэ тугууд доро тэмсэнэ.

Контрреволюци халаа өөрынгөө хүсэнүүдые элсүүлнэ. Москвае контрреволюциин политическэ центр болгожо шадагаха байха гэжэ хараалаа. Сагзуурын правительство помещигүүд болон буржуазиин хүсэнүүдые элсүүлхын зорилгоор августын 12-то Москвада гурэнэй зүблөө зарлана. Тээд московско пролетариат болбол «амгалан» Москва тухай хараалалгануудэльhэн дээрэ байгуулагдаhыень харуулhан байха юм. Сагзуурын правительствын контрреволюционно хэмжээ-ябуулгануудта эсэргүү тэмцэг болгон московско хүдэлмэришэд гурэнэй зүблөөнэй нэгдхэ үдэр бүгэдэниитын забастовко үнэрэгнэ. Москвадахи нагашье фабрикаhаа утаан гараагүй улгануудаар ябалга зогсоогдоно. «Москва бастовалжа байна. Москва мандаха болтогой!»—гэжэ тэдэ үдэрнүүдтэ нүхэр Сталин бэшээ hэн.

Петроградта октябрьска восстаниин эхилхэтэй нэгэн хамта Москвадахи революционно отрядууд правительственна эмхизургаануудые, телеграфые, центральна телефонно станциие, почтые эзэлнэ. Городой өөхэн хубида хуули засаг сэрэгэй-революционно комитедтэ шэлжэн ороно. Меньшевигүүд болон эсэрнүүд халаа сагаангвардеецүүд ба юнкернүүдтэй хамта антисоветскэ буhалгаа гаргана. Москвала контрреволюционно буhалгаашадта эсэргүү революционно отрядуудай болоон үдэрэй үсэд шанга байлдаануудай эсэстэ ноябриин 2 (15)-ай hуни Советүүдэй засаг баталагдана. Кремль дээрэ социалистическэ революциин Улаан туг бодхоогдоно.

V.

Советскэ Москвагай гушан жэлэй ой болбол тэрээнэй найман зуун жэлэй түүхэдэ эгээн эли тодо ба эгээн өөхэн үе болоно. Энэ үе соо Москвагай хүгжэлтэдэ социальна, политическэ болон экономическа үндэhэн хубилалтануудболоо.

1918 оной март соо советскэ правительство Москвала ерээ. Москва болбол дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалистическэ гурэнэй столица болоно.

Агуурхэ Ленин интервентнүүд ба сагаангвардеецүүдтэ эсэргүү советскэ аралай эсэгэ ороноо хамгаалгын дайниие Москвahаа хүтэлбэрилнэ.

Московско хүдэлмэришэд Улаан Армиие буу зэбсэг болон хубсаhа хунараар хангаха тушаа, хүдэлмэришэдые үлэсхэлэнгөө абарха тушаа туйлай exэ хүдэлмэри хээ. Айхабтар exэ барх шэолнүүд, талха таряанай, түүхэй эдэй түлишын дутагдал боложо байбашье hаань, Москвагай хүдэлмэришэд фронтые хангаха талаар амжалтатайгаар хүдэлмэрилнэ. Московско-Казанска түмэр харгын түмэрзамайхи түрүүшын коммунистическэ субботник үнгэргэнэ, тэрээн тухай Ленин болбол «Агуурхэ үүсхэл» гэhэн өөрынгөө статьяе шэнэ.

Лекин, Сталинай хүтэлбэри доро залуу советскэ республика интервентнүүдые бута соо hон, Октябрьска Социалистическэ Революциин түйлалтануудые, өөрынгөө гурэнэй бэеэ даанхай байдалые, өөрынгөө национальна байдалые аршалан хамгаалhан байна.

Москвагай хүдэлмэришэд болбол 1918—1920 онуудта интервентнүүд болон сагаан арминуудые илахын түлөө тэмсэгшэдэй түрүүшын зэргэдэ ябаа.

1922 оной ноябрь соо болоhон Моссоведэй Пленум дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа Ленин болбол «Нэповскэ Россиhаа социалистическэ Росси болохо» гэжэ хатуугаар найлаhанаа хэлэhэн байна. Тэрэ хадаа ороноингоо ба московско хүдэлмэришэдэй урда Ленинай hүүлшынхээ хэлэhэн үгэнь болоно. 1922 оной декабриин 30-да Москвада Советүүдэй 1-дэхи Бүхэсоюзна съезд боложо, тус съезд халаа нүхэр Сталинай алиидхэлээр Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзые байгуулха тухай декларации абаhан байгаа. Тэрэ сагhаа хойшо Москва болбол Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай столица болоо.

1924 оной январьда манай ороноо айхабтар exэ гашуудал болоо—Советскэ гурэнэй үндэhэ табигша, большевистск партиин болон советскэ арадай вождь В. И. Ленин наhа барhан байгаа. Бүхы ороноингоо пролетариадтай хамта московско хүдэлмэришэд ленинскэ ЦК-е тойруулан, нүхэр Сталиниие тойруулан өөрынгөө хэргэнүүдые нягтаруулан жагсаажа вождиин нүгшэhэн ябаалые тэмдэглэhэн байна.

Большевигүүдэй партиин нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро ороноай социалистическэ индустриализациин агуурхэ түсэбые бэелүүлэх хэрэгтэ ороо. Большевигүүдэй парти болбол Россин хэтэ заяанай гэгдэлтэй тэмсэлдэ манай арадые бодхоohон байна. Советскэ хүнүүд халаа социализмын материальна үндэhэ hүүри гэжэ Ленинэй тоолоhон хүсэтэ машинна индустриие богонихон болзор соо байгуулха ehотой болоо. Урдань гэгдэнги Россин хилын саада тээхи юумэhээ экономическа талаараа дулдыланги байhан хүшэр хүндэ гэнжые хэтэ мунхэдөө таhа сохихо шухала байгаа.

Энэ агуурхэ тэмсэлэй штабынь манай Эхэ ороной столица—Москва болоо. Тэндэ 1925 ондо ВКП(б)-гэй XIV-дэхи съезд боложо, советскэ арадай вождь—агуурхэ Сталинай угэнүүдээр социалистическэ индустриализациин лозунгые тунхагалhан байгаа. Тэндэ, Москвада, табанжэлэй гүн exэ түсэбүүд табигдажа, тэрэнэй үндэhөөр манай Эхэ орон танигдашагүй болтороо хубилаа. Таhалгаряагүйгөөр ургажа байhан манай аралай айхабтар exэ ажахые эрхилэн хүтэлбэрилхэ утаhанууд тэндэhээ, Москвahаа тараhан байха юм.

Энэ угаа exэ үүсхэн байгуулха хүдэлмэриндэ Москва болбол гансал эмхидхэхы центр бэшэ байгаа. Тэрэ болбол үйлэдбэриин фронтын угаа харюусалгатай участогые эзэлжэ байгаа. Өөрынгөө ленинско-сталинска партийнь организацияар толгойлогдоhон Москвагай ажалшад хадаа манай ороноо дэлгэрhэн гүн exэ шэнэдхэн байгуулгын хүдэлмэриндэ авангардын үүргые дүүргээ.

Столипын заводууд дээрэ социалистическэ мүрысөөн болон ударничество дэлгэрнэ. Үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө, социалистическэ уралан нэрижуулгын түлөө, юумын өөрынь үнэ доошолуулхын түлөө тэмсэл үргэлэнэ. Уралан зохеогшодой зэргэнүүд олошорно. Москва болбол шэнэ дэлхэйе байгуулагшадай түрүүшын зэргэдэ ябана.

Троцкистнууд ба баруунай оппортунистнуд—советскэ аралай дайсад, харинь буржуазиин тагнуулшад социалистическэ байгуулалтада hаад хэхые hэдэг. Тэд сроочие индустриализациин[illegible] гэhэн тэдэнэй hэдэлгэнүүд бүтэхгүй. Аралай дайсад бүхы ороноо соонье мүн [illegible] столицалаhье [illegible] ороо. Хэзээ хэзээнэйхидэл адлаар Москвагай большевигүүд партиин ленинско-

(Үргэлжэлэлынь 3-дахь нюурта).

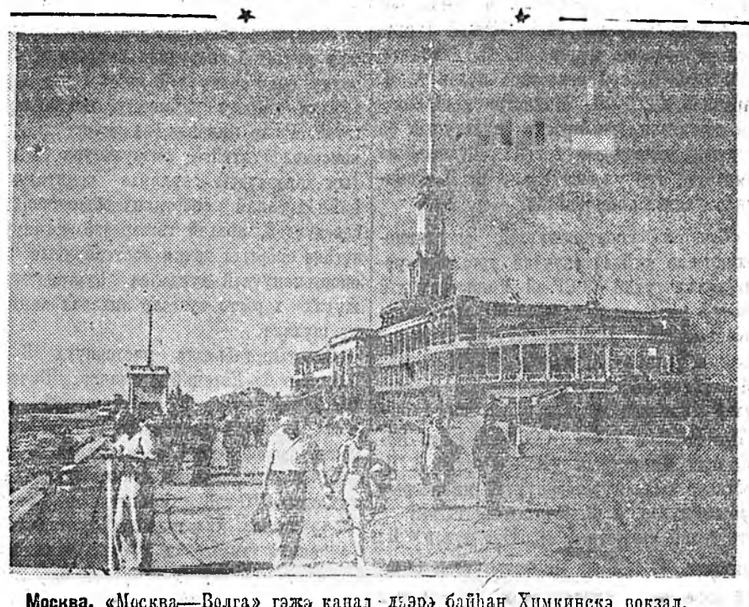

Москва. «Москва—Волга» гэжэ канал дээрэ байhан Химкинскэ вокзал.

Н. Грановскын фото. (ТАСС).

Москвагай 800 жэлэй ой тухай

Үргэлжэлэл

[illegible]ска Центральна Комитедэй үнэн[illegible] тулгуринь болоно.

Бүхы Советскэ Союзай ажаүйлэдбэри[illegible]гата сталинска табанжэлнүүдэй [illegible] Москвагай ажаүйлэдбэришье ур[illegible] Алдай Эхэ ороной столица болбол [illegible] томо индустриальна центр болоно. [illegible] ороной замгаалгын Агууехэ дайнай [illegible] Москвагайн ажаүйлэдбэриин [illegible] революциин урда тээ[illegible] 21 дахин үдүүлhэн [illegible]. Дайнай урда тээ гансахан [illegible] 1913 ондо бүхы Россиин үгэжэ [illegible] продукциhаа хоер дахин шахуу [illegible] үгэhэн байгаа. Советскэ хүнүүд [illegible]дско партийна организациин, пар[illegible] Центральна Комитедэй болоп нүхэр [illegible]ной хүтэлбэри доро эршэмтэй шан[illegible] ажаллажа, Москвае тиимэ ехэ хүсэ[illegible] индустриальна хэрэм болгоо.

[illegible]ньье. Москвагай ажаүйлэдбэри ган[illegible] тогоороо ургаа бэшэ, харин шанараа[illegible] нүбилhалт байха юм.

Революциин урда тээхи Москвае «сит[illegible]» гэжэ нэрлэдэг байhан юм. Тэрэ [illegible] ороондоо, гол түлөб, эд бүдэй зүй[illegible] үгдэг байhан юм. Москвада хүнд[illegible]лэдбэри hулаар хүгжэhэн байгаа.

Большевигүүд Москвада хүндэ индуст[illegible]ие эгэн түрүүлэн байгуулаа.

Түрүнөөр хүгжэжэ байгаа хүндэ ин[illegible]стри московско ажаүйлэдбэриин состав[illegible] нэгдэхи hуурида гараа. Революциин [illegible] тээ ажаүйлэдбэриин [illegible]hан арбанай нэгэ хубинь машина бу[illegible]гдо хүртэдэг hэн. Тиихэдэ 1940 ондо [illegible]ладынь шахуу болонхой байба.

[illegible]линска табанжэлнүүдэй онуудта шэ[illegible] байгуулагдаhан Москвагай хүнгэ [illegible]лэдбэри айхабтар олон янзын бай[illegible] юм. Гэбэшье тэрэнэй гол hалбари[illegible]ньь мүнөө үеыы индустриин [illegible] hалбаринуудаа: автомобиль-бу[illegible], станок-бүтээлгэ, электротех[illegible], хэмжүүрэй приборнуудые бо[illegible] харин механикын зүйлнүү[illegible] үйлэдбэриилэ болоно. Ороноо ин[illegible]стриализациилхэ, технико-экономическа[illegible] ажалтай байдалай түлөө тэмсэл хэ[illegible] шухалын шухала удхашанартай [illegible]лэдбэриин hалбаринуудаа Москвагай [illegible]лэдбэриилэ гол ехэнь болодог байна.

Москвагайхид өөрынгөө городые хүнд[illegible]стриин центр болгожо, хэдэн олон [illegible]томын томо шэнэ заводуудые баряа.

Ленинскэ слободада хахад-кустарна автомобильна мастерскэйн орондо сталинска табанжэлнүүдэй ошуудта Сталинай нэрэмжэтэ айхабтар ехэ завод—долхэй дээрэ эгэсэн томо автомобильна предприятинуудай нэгэн урган гараhан байха юм. Гансахан энэ завод болбол өөрынгөө хэмжээнэй талаар революциин урда тээхи бүхы Москвагай үйлэдбэриилhэн продукциhаа бага бэшые үйлэдбэрилнэ.

Холо бэшэ байhан газарта Кагановичын нэрэмжэтэ «Шарикоподшипник» гэжэ айхабтар ехэ завод бодхоогдоо. Тэрэ болбол өөрынгөө масштабаар ба техникээр бүхы дэлхэй дээрэхи тиимэ үйлэдбэринүүдэй түрүүшын зэргэдэ байна.

«Красный пролетарий» болон Орджоникидзын нэрэмжэтэ завод—московско станок-бүтээлгын заводууд айхабтар орсо онъhон, эгээн hайн станоцгуудые бүтээлгээрэ бүхы орон дотороо мэдэжэ болонхой.

Эрхим классай зэр зэмсэгүүдые үгэдэг «Фрезер», «Калибр» гэжэ томын томо заводууд байгуулагданхай.

Электротехническэ үйлэдбэринүүдэй бүхэли комбинатуудаа болоhон «Динамо» ба Электрозавод гэдэг электротехническэ заводууд айхабтар ехэ болонхой.

Гужоной хуушан металлургическа завод болбол эрхим шанартай булад үйлэдбэриилэг «Серп и Молот» гэжэ хүсэтэ завод болон сталинска табанжэлнүүдэй онуудта шэнэдхэн байгуулагдаhан байна.

«Мосэнерго» гэжэ системэдэ нэгэдэhэн олон тоото электростанциинуудаа московско заводуудта энерги үгэнэ. Тус системэ хүсэнэйнгөө талаар дэлхэй дээрэ түрүүшын hууринуудай нэгые эзэлнэ. Хэдэн московско электростанциинуудаа хэрэглэгшэдтэ гансаа электрическэ ток эльгэдэг бэшэ, мүн газар доогуурхи хоолойгоор дамжуулан халуун уhан мэтээр дулаанай зүйл эльгэдэг байха юм. Волга дээрэ Щербаков болон Углич шадар байгуулагдаhан шэнэ хүсэтэ гидростанциинуудшье московско сетьдэ өөрынгөө энерги үгэнэ.

Тиигэжэ, Москва болбол большевистскэ партиин дура зоригоор мүнөө үеын хүндэ индустриин центр болгогдожо, тэрэнь манай Эхэ ороной индустриализациин бүхы хэрэгтэ айхабтар ехэ үүрэг дүүргэхэ арга-боломжо Москвада олгоhон байха юм. Ленинградтай хамта Москва болбол «ороной индустриализациин арсенал» болоо.

VI.

Ороной индустриализациин талаар со[illegible]скэ арадай түйлаhан айхабтар ехэ [illegible]нүүд столицын социалистическэ [illegible] байгуулалтын үндэhэ hуурин[illegible].

Дворянско-буржуазна Москвада город[illegible]ой дума соо заседани хэдэг байhан [illegible]родой абанар» городые болбосон [illegible]ихо тухай оролдодоггүй байгаа. Дво[illegible]ска болон купеческэ үмсын гэрнүү[illegible]р дүрэhэн. муухай, голирхой цент[illegible]льна улицануудаа, хонолгын ба архи [illegible] газарнуудтай гуйранша заха хизаар[illegible]. Охотно рядтахи купеческэ өрье [illegible]нуудаа болон эдеелхэ газарнуудаа, ули[illegible]дай нүхэ хонхорхойнуудаа, городской [illegible]спортын айхабтар ехэ гаэдэл, уhа [illegible]ай дутагдал—хуушанай Москва тии[illegible] байгаа.

Городуудай хүгжэлтын түүхэ болбол [illegible]жэлэ шэнэдхэн байгуулха генеральна [illegible]ска түсэб соо хараалагдаhан шэнэ[illegible] тиимэ зүрхэтэйгээр ба ургэнөөр шэ[illegible]лгэн байгуулха түсэбэй жэшээе мэдэхэ[illegible].

Үлдее 1931 ондо ВКП(б)-гэй ЦК-гэй [illegible]ум болбол «Московско городской ажа[illegible] тухай ба СССР дотор городской ажа[illegible] хүгжэлтэ тухай» шидхэбэриие ну[illegible] Сталинай үүсхэлээр баталан абаhан [illegible]. ЦК-гэй Пленумэй шидхэбэри болбол [illegible]лиин социалистическэ шэнэдхэн бай[illegible]лтын дайшалхы, эли тодо программ[illegible]р московско большевигүүдые зэбэг[illegible]ан байха юм. Столицын партийна ор[illegible]ниизи болбол Москвае жэшээтэ со[illegible]листическэ город болгон шэнэдхэн бай[illegible]лтын түлөө тэмсэл далгаруулнэ.

1935 оной июль соо СССР-эй Совнар[illegible] болон ВКП(б)-гэй ЦК болбол Москв[illegible]родые шэнэдхэн байгуулгын генераль[illegible] түсэб тухай шидхэбэри баталан абаа[illegible] айхабтар ехэ түсэб табилгада хүтэл[illegible]лхы идеяе агууехэ Сталин үгэhэн [illegible]. Тэрэ болбол городые шэнэдхэн [illegible]гуулга замые заahан байгаа.

Москвае шэнэдхэн байгуулгын түсэб хэ[illegible] үндhэн хубилалтануудые ба шэнэ[illegible]ганнуудые хараална. Гэбэшье горо[illegible]й түүхэтэ үндэhэ hууринуудые үлөөхэ [illegible] хараална. Бүхы түсэб хаhаа хүн [illegible]гай, ажаhуугшадай таатай зохид бай[illegible] тухай сталинска анхаралаар _ нэб[illegible]ой.

Москвае шэнэдхэн байгуулха түсэб ха[illegible] гансахан лэ социализмын байгуулалта[illegible] бии байдаг тэрэнэй агууехэ үлэмжэ [illegible] зүйлнүүдые эли тодоор харуулна [illegible]. Городые шэнээр байгуулгын үндэ[illegible] болгогдоhон пунктнүүдэй имаата [illegible]ча удхатай байhаниие ажал худэлмэ[illegible] үлөөхэ далайсатай холбохо гэжэ [illegible] зоной ерилтэнүүдые хангалга капи[illegible]листнүүдэй хорото hаналай энгэй үмсын [illegible]ностэй дайралдаагүй байhан гансал социалистическэ орондо хүсэлдэжэ болохо [illegible].

Түүхэй [illegible]аар Москвада шэнэ магист[illegible]ууд табиндаhан городой талмайнуудаа [illegible] удхатай шидхэдэн байгуулагдан [illegible] городые тойруулан паркнуудаа болон ой модоной талмайнуудаа байгуулагдана.

Москвагай түхэл шарайнь уг үндэhөөрөө хубиланхай. Советскэ Москвагай түхэл шарайе ехэхэнээр харуулhан олонитын хэдэн томо барилгануудаа: СССР-эй Министрнүүдэй Совелэй Байшан, «Москва». гостиница. СССР-эй гүрэнэй Ленинэй нэрэмжэтэ библиотекын шэнэ байшан. Советскэ Армиин Центральна театр Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал, болон олон барилгануудаа бодхоогдонхой. Тэдэ гайхамшагта, байшангуудаа эрхим советскэ архитекторнуудай проектээр барилганхай. Хүнэй ажаhууха угаа олон гэрнүүдаа, олониитын ба захиргаанай-байшангуудаа. hургуулинуудаа, научно-шэнжэлгэнэ институтуудаа, больницануудаа, үхибүүдэй садуудаа, яслинуудаа болон бусад барилгануудаа хэгдэнхэй. Водопровод, канализаци шэнэдхэн байгуулагдана ба үргэлхэгдэнэ. бүхы городской транспорт шэнээр байгуулагдана. пригороднэ зам харилсаануудаа электрифицировалэгдэнэ, магазинуудай тоо олошороо, хилэмэнэй шэнэ заводуудаа, столовоуудаа, банинуудаа механизированнэ прачечнануудаа бии болоо.

Москвае шэнэдхэн байгуулгын сталинска түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлгэ хаhаа столицын арад зоной ажабайдалые үндhөөрынь хубилган hайжаруулаа. Сталинска табанжэлнүүдэй онуудта Москвада 6 миллион үлүүтэй дүрбэлжэн метр гэр байрын талмай шэнээр баригдажа ба тэнцэ хүнүүд оруулагдажа, тэрэнь революциин урда тээ Москвала бии байhанай хахадынь шахуу болоно. Байрын шэнэ гэрнүүдэй бүхэли кварталнуудаа гансал центральна улицануудаар урган гараhаа бэшэ харин столицын заха хизаарнуудалрыгаа урган гараhан байха юм. Тэдэ заха хизаарнуудынь шэнэ транспортна магистраль болон метрогой хүсөөр городэйнгоо центртэй нягта холбоотой болонхой. Хэдэн зуун мянган советскэ хүнүүд—столицын ажаhуугшад энэ жэлнүүдтэ таатай зохид, гое hайхан гэр байра абаа.

1935 ондо Московско метрополитенэй түрүүшын өөлжөөн, тэрэнэй газар дорохи залнуудаа—ордонуудаа болон дэлхэй дээрэ пассажирнуудые өгэн hайнаар хангаха юумэнүүдтэйгээ хамта ашаглалгада үгтэhэн байна. Метро болбол Эсэгэ ороной хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэшье баригдажа үргэлжэлhөөр байгаа. Тэрэнэй хаhгын утань 40 километр хүрөбэ. Московско метро үдэртэ хоер миллион шахуу пассажирнуудые зөөнэ. Метрополитениие барилга хаhаа социалистическэ столица Москвагай сэлэнхи үргалтын ба москвагайхидай байхалые hайжаруулгын хүсэтэ нүхэсэл болоо.

Москвае социалистическэ шэнэдхэн байгуулга хаhаа арадай ажахын айхабтар ехэ хэмжээнэй худэлмэринүүд дотор бэелүүлhэгдөө. Тэдэ худэлмэринүүдэй ашагтай туhатай нүлөөнь городhоо гадуур холо эли[illegible]тэ болоо. Москвагай предприятинуудаа болон тэрэнэй арад зоной хэрэгсэлдэ энергэ үгэдэг Москва шадар барилгаhан, хэдэн айхабтар ехэ электростанциинуудай барилга, мүн тэрэшэлэн Москвае гурбан далайн порт болгоhон Москва—Волга каналай барилга хаhаа тиимэ худэлмэринүүд болоhон байха юм.

128 километр утатай Москва—Волга каналай барилга 1937 ондо дүүргэгдэhэн байгаа. Тэрэ болбол столицые гүнзэгы уhан зам болохо Волготой холбоhон, тэрээгээр дамжуулан Балтийска, Сагаан, Каспийска далайнуудтай холбоhон байха юм. Москва—Волга канал болбол Москвае гансаа гүнзэгы уhанай порт болгоhон бэшэ, харин столицые уhаар хангалгын проблемые шидхэhэн байна.

Столица—Москвае шэнэдхэн байгуулгын түсэбые бэелүүлhэн ябадал хаhаа социалистическэ байгуулалгын агууехэ зохеон байгуулгын ба ажабайдалай хүсэнэй толотомо шанга гэршэ мүн ба советскэ хүнүүдэй эрилтэ хэрэгсэл ба ашаг туhа тухай парти ба правительствын зүгhөө туйлай схээр ороддожо байhанай показатель мүн болоно.

VII.

Москвада 1936 оной декабрьда болоhон Соведүүдэй VIII онсо съезд дээрэ баталагдаhан абтаhан СССР-эй Сталинска Конституциин болбол советскэ арадай түйлалтануудта дүн гарцаhан байна.

Шэнэ hуитуулиин системээр СССР-эй Верховно Соведтэ hунгаха hунгалтын бэлэдхэл Москвада үргэнөөр ябуулагдажа эхилбэ. СССР-эй Верховно Соведтэ hунгаhан hунгалтануудаа болбол коммунистнүүдаа ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой хүсэд илалтаар дүүрэhэн байна. Москвагай ажалшад болбол онсо ехэ эдэбхитэйгээр агууехэ Сталинин өөрынгөө түрүүшын кандидат болгоо hунгаhан байна.

1939 оной мартда Москвада ВКП(б)-гэй XVIII съезд үнгэрбэ. Энэ съезд дээрэ нүхэр Сталинай хэhэн элидхэл болбол бүхы партиин практическа худэлмэринүүдэй программа боложо үгэбэ. Москвагайхид болбол нурбадахи сталинска табанжэлэй үедэ социалистическэ мурысөөе үүсхэгшэд боложо, «Красный пролетарий», «Инструментальный» ба бусад заводуудаа түрүү зэргэдэ ябаhан байгаа.

Москва болбол гурбадахи сталинска табанжэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө тэмсэбэ. Энэ хаhаа манай орондо социалистическэ байгуулалтые улам саашадань бэхижүүлhэн, ажалшадай материальна өнхэ hайхан байлалые дээшэлүүлhэн он жэлнүүд мүн байгаа hэн.

1941 оной июньиин 22-то гитлеровскэ Германиин зүгhөө харата муухайгаар СССР-тэ добтолон орohон дээрэhээ советскэ арад болбол бүхы ажал худэлмэрэ сэрэгэй байдалда оруулха баатай болоо hэн.

1941 оной июлиин 3-да нүхэр Сталин болбол радиогоор хэлэhэн үгэ дотороо фашистска Германиин зүгhөө харата муухайгаар СССР-тэ добтолон орohоной тодхороор манай орондо тохеолдоод байгаа аюулай бүхы гүн үнэлэлые Советскэ Союзай ажалшадай урда тайлбарилан үгэhэн байна.

Нүхэр Сталин болбол советскэ арадые эмгэлан тайбэл сагай тэнцүүн байдалhаа хагасан hалажа бүхы хүсэеэ социалистическэ Эхэ ороноо хамгаалха хэрэгтэ зорюулхые уряалhан байна.

Манай Эхэ ороондо тудаад байгаа үхэлтэ аюулай урда Москва болбол Улаан Армиин өөдэршэгүй сэрэгэй хэрэм ба шухалын шухала фронт шадарай арсенал дары түргэн болоhон байна. Москвагай ажалшад болбол дайсаниие бута сохихын түлөө тэмсэлэй бүгэдэ арадай хэрэгтэ тон ехэ оруулалта хэhэн байна. Тэдэнэр хаhаа фронт ба тылдахи тэмсэгшэдэй түрүүшын зэргэнүүдтэ байгаа hэн. Большевистскэ партиин урлалаар хэдэн зуу мянган москвагайхид Советскэ Армиин зэрлэдэ жагсаhан, 120 мянга гараhан москвагайхид аралай ополченидэ, истребительна ба худэлмэришэдэй батальонуудта hайн дураараа ороhон байха юм. 500 мянган хүн, гол түлөб өхэнэрнүүд хамгаалалтын түхеэрэлгэнүүдые бариhан байна.

1941 оной октябрьда фронт Москвада дүтэлжэ ерэбэ. Москвада добтолhон октябрьска добтолгодо 35 хүртэр гитлеровскэ дивизиннүүд хаhаадаа hэн. Фашистска командовани болбол Москвае «абаргада» абахые оролдоо hэн. Советскэ Союзай столица үүхэлэй аюулда оробо. Столицада коммунистическэ батальонуудые өмхидхэжэ ба шэнэ шэнэ ополченскэ частьнуудые байгуулжа өхилбэ. Гурбадурбэ хоноод байхала шэнэ байгуулагдаhан частьнууд обороныи участогнуудые эзэлбэ.

Октябриин 19-дэ түрүнэй Обороныи Комитедэй тогтоолоор Москва болбол сэрэгээр бэhэлэгдhэн аюулда ороhон байдалтай гэжэ сонносхогдоо hэн. Столицын ажалшад болбол провокаторнуудаа, шпионуудаа ба дайсанай бусад агентнуудтай хайра гамнасаа гүнзэгы уhанай порт болгоhон бэшэ, харин столицые уhаар хангалгын проблемые шидхэhэн байна.

Столица—Москвае шэнэдхэн байгуулгын түсэбые бэелүүлhэн ябадал хаhаа социалистическэ байгуулалгын агууехэ зохеон байгуулгын ба ажабайдалай хүсэнэй толотомо шанга гэршэ мүн ба советскэ хүнүүдэй эрилтэ хэрэгсэл ба ашаг туhа тухай парти ба правительствын зүгhөө туйлай схээр ороддожо байhанай показатель мүн болоно.

VII.

Москвада 1936 оной декабрьда болоhон Соведүүдэй VIII онсо съезд дээрэ баталагдаhан абтаhан СССР-эй Сталинска Конституциин болбол советскэ арадай ту

Москвагай 800 жэлэй ой тухай

Түгэсхэл

Социалистическэ Москва болбол СССР-эй арадуудай хани барисаае шэнгээнэ. Москва болбол нэгэ арадай нүгөөдэ арадые дэрлаха ябадал дээрэ бэшэ, харин арадуудай хоорондохи хани барисаан ба этигэл найдабари дээрэ үндэлэлгэн, дэлхэй дээрэ эгээн томо олонациональна гүрэнэй — һүрүлэнь болоно.

Москвае тойруулан агуулхэ Сталин Советскэ Союзай бүхы арадуудые нэгэдмэл ахадуугэй бүлэ болгон суглуулаа. Улас хооронды политическэ ажабайдалдахи гайхамшагта һуури Москвада хабаадана. Москва болбол демократи болон эб найрамдалай түлөө, империалистическэ реакци ба дайн сэргые һүжэрөөгшэдтэ эсэргүү тэмсэлдэ СССР-эй түрүү үүргые үүсхэн ударидана. «Московско дипломат», «Московско гадаадын политика» гэһэн угнууд хадаа бүхы дэлхэйн үнэн сэхэ хүнүүдэй хэлнүүд дээрэ хоолдоо-демократическа һайн һайхан ба эб найрамдалда дуратай политика гэһэн удхатай. Эндэ Москвада, улаасхооронды шухала конференциинүүд болодог. Бусад оронуудһаа хэдэн арбаад делегациинүүд—хүдэлмэришэдэй культурна, научна залуушуулай болон бусад олон делегациинүүд шэнэ, социалистическэ соел болбосоролдо хамтархы түлөө эндэ сэдэг.

Москва—өөрынгөө жэшээгээр бүхы дэлхэйн арадуудые зоригжуулдаг дэлхэйн политическэ болон культурна томын томо центр мүн.

Москва гэһэн үгэ болбол бүхы дэлхэйн ажалшадта угаа хэ үдхашанартай. яахадааб гэхэдэ, Москвагай хамгаалжа байһан үзэл сурталнуудай үнэнтэ зүб байһаниие өөрынгөө үлэр бүриин туршалга дээрэ хаража хадаа миллион пролетой хүнүүд ойлгодог байна. «Дэлхэй дээрэ Москва биюм» —гэжэ өөрынгөө зүб зүйтэй эрилтэнүүдтэ Москвае тушаг тулгуури болохо гэжэ хараһан хиньи саадахи ажалша хүнүүд хэлдэг. «Дэлхэй дээрэ Москва биюм»—гэжэ дэлхэйн хоорондохи дайнай жалнууудтэ гитлеровскэ дарлалта болон богоолшолгоһоо Советскэ Армиар абаруулагдаһан ахадуу славянска аралуудые хэлдэг.

Москва болбол социалистическэ культура болон наукын центр мүн. Москва—ленинизмын бата һуури. хүн турөлтэнэй агаан түрүү идеологиин гуламта мүн. Москва—Маркс — Энгельс—Ленин—Сталинай агуулхэ теориие шудалалгын, зохеолгын ба хэлэрүүлгын дэлхэйн центр мүн. Тэндэ ИМЭЛ сод Маркс, Энгельсын гараараа бэшэһэн юумэнүүд суглуулагданхай. В. И. Ленинай гараараа бэшэһэн юумэнүүд хадагалаатай.

Москвада советскэ наукын штаб — СССР-эй Академи Наук байдаг. СССР-эй Академи Наукатай зэргэлэн Москвада шэнэ академиинүүд: Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын наукануудай Академи. медицинскэ. артиллерийскэ. педагогическа науканнуудай Академиинүүд. архитектурын Академи, уран бүтээлнүүдэй Академи болон ороной арадай ажахын ба культурын бүхы һалбариинуудые хангадаг бусад олон томын томо научно-шэнжэлэлгын өмхизургаануудтай болоһон байна юм. Москвагай эрдэмтэд эдэб олон научна проблемэнүүдые шидхэхын түлөө хүдэлмэрилнэ ба өөрынгөө нээһэн юумэнүүд болон уралан зохеолгонуудаар дэлхэйн наука болон техникдэ шэнэ харгы гаргана.

Москва—арад зонтой, социалистическэ байгуулалтын практическа зорилгонуудтай нягта холбоотой түрүү наукын агуулхэ город мүн.

Москва болбол арадай гэгээрэлэй томын томо центр мүн. Столицын дээгэ болон гуниа һургуулинуудта. мүн бусад һургуулинуудта миллион шахуу хүүхэд һуража байна.

Москвада советскэ засагай жалнуудтэ ородой тон хуушанай университет ехэхэнээр ургаһан ба бүхэжэһэн байна. Московско гурбэнэй университет соо бүхы Советскэ Союзда хэрэгтэй мэргэжэлтэй болгохэ гэжэ нэ, тэрээн соо 38 национальностьнуудай түлөөлэгшэнэр һуралсана.

Һургуулиин байгуулалтануудые хүгжөөлгын темиын талаар. һургуулинуудые гүхэ эрлгын талаар. үхибүүдые һургуулиндо оруулха талаар юлхэй дээрэ нэгэдхи һуури советскэ столицада хабаакана. Гансахан 5 жэл соо (1935—1939 онуудта) 375 ехэхэн һургуулиин байшангуул баригдаһан байгаа. Энэн тухай капиталистическэ Москва һанаа бодолдоошье оруулжа шалахагүй байгаа.

Москвада хоер мянга гаран библиотекэчүүд хүдэлмэришэдэй хэдэн зуун клубуул культурын байшангуул болон арбаан мянган улаан булангуул бии. Ном дэбтэр газетэ, радио Москвагай ажалшадай байдалда бата бэхээр нэбтэрэн оронтой.

Москвада олон тоото уран һайханай музейнүүд бии. Тэдэ музейнүүд соо урданай ород мастернуудай эрхим зохеолнуудые болон гомохон советскэ уранзураашад ба скульпторнуудай зохеолнууд суглуулагданхай.

Москва—сценическэ искусствын центр мүн. Москвада 37 театр хүдэлмэрилнэ Тэдэнэй дунда Ехэ театр. Бага театр, Московско Уранһайханай театр советскэ арадай национальна омгорхол болохо еһоорое болоно. Московско театриуудай коллективуудэй творчество советскэ театральна искусствые дэлхэй дээрэ нэгэдхи һуурида табяа.

Манай ороной ажабайдалда Москвагай үүргэ хэмжээлшэгүй ехэ.

Балтикаһаа Номгон далай хүртэл, Полярна сааһануудһаа Закаспийн халуун эльһэнүүд хүртэл үнэр баяр советскэ газар дайда—заводууд, рудникууд, полинуудтумэр хэрэгнүүд; электрическэ станциинуудта заха хизааргүй ой модоонуудд, үргэн ехэ мүрэнүүд, виноградниуудд. шахтануудд бии. Москва тэдэ бүгэдые нэгдэлдэл социалистическэ ажахы болгон холбоно.. хэдэн миллион хүнүүдэй ажал болон дура зориные шэглүүлэн ябуулча.

Заха хизаалгай районуудай ажалуйлэдбэриин проблемэнүүд Москвагай научна институтуудта зохеогдон табигдана. Бүхи ороной барилганууда Москваһаа машинаууд, станцууд, приборнуудтаһалгаряагүйгөөр ононо.

Москва болбол өлдэб республиканууд болон областьнуудта мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд болон инженернүүдые. үйлэдбэриин дүй дүршэлтэй эмхидхэгшэд болон командирнуудые эльгээнэ. Москвада эрдэм һургуули олоһон инженернүүд болон технигүүд. багшанар болон врачнуудд Иомгон далайн эрьедэшье. Хара далайн халуун арата эрье шаларташе, дошхон хүйтэн Арктикадашье. Казахстанай губи талаташье, Балтикын эрье шаларташе коммунизм байгуулжа байна. Манай алдарта эхэ ороной бусад бүхы арадуудта Москвагай агуулхэ ород арадай ахадуугэй туһаламжа энэндэ харагдана. Московско предприятинуудд эгээн орео оньһон техникые шудална. өөрынгөө дүй-дүршэлые бүхы ороной ажаайлэдбэридэ дамжуулан үгэнэ. Москва город—байгуулгын дэлхэйн творческо лаборатори мүн. Столицые шэнэдхэн байгуулгын дүй-дүршэл дээрэ Советскэ Союзай бүхы городуудд һурана, энэ айхабтар ехэ шэнэдхэн байгуулалгын хүдэлмэридэ бүхы ороноуд болон арадуудай анхаал хандуулагданхай. Техникын, наукын бүхы һалбариинуудта. искусствын бүхы зүйлнүүдтэ Москва болбол большевистскэ зоригой. ороддолгын. үндэр дээдэ шадабариин ба зохеон байгуулха эрэмтэй ороддолгын гайхамшагта һайн жэшээнүүдые харуулна.

Большевистскэ партиин ударидалга доро Москвагай ажалшад арадай ажахын түсэбүүдые. правительство болон партиин бусад шаалгабариинуудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө томсэл дотор авангардда ябана. Тэдэнэр өөрынгөө хүдэлмэреэр манай бүхы ургэн ехэ Советскэ Союзай ажалшадта жэшээ харуулна.

Манай ороные ба манай арадые шэнэдхэһэн социалистическэ байгуулалта хадаа мүн эртэ урданай Москвадашье шэнэ ажабайдал бии болгоо.

Советскэ обществын хүгжэлтэдэхи, манай ороондо. социализм байгуулгалахи томо томо үсүүд Москвагай нэгдэй холбоотой. Тэндэһээ, Москваһаа, Ленин Сталин хоер советскэ арадые интервентнүүд болон белогвардеецүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ урэалһан байха юм. Тэндэ Москвада Ленин болбол ороноо социалистическэдэ шэнэдхэн байгуулгын өөрынгөө гениальна түсэбые тунхаглаһан байгаа.

Ленинэй хэрэгүүдэй агуулхэ үргэлжэлүүлэгшэ нухэр Сталин болбол ороноо индустриализациилгын. хүдөө ажахые коллективизациилгын түүхэтэ зорилгонуудые Москвада партийна съезднүүдэй трибуна дээр һээ табиһан байгаа.

Москваһаа—залуу, хүсэн түгэс советскэ гурбэнэй центрһээ—советскэ хүнүүдые коммунизмын илалтын түлөө бодхоодог, арадай хүбэ заяан ба социалистическэ Эхэ ороной алдар солын түлөө баатаршалгада урэалдаг агуулхэ идейнүүд гарадаг байна.

Москва—советскэ хүнүүдэй зохеон байгуулха хүсэнүүдэй бэелүүлгэдэг газар залуу советскэ ороной революционно эмхэгшиин баатар советскэ арадай ажабайдал болон ажалшадые үүсхэдэг агуулхэ идейнүүдэй һуур һуулэ мүн.

Советскэ арадай үнэрһөн героическа хүсэн нарингаар хаагалагдажа байгаа заншалнууд ба тэр эрэй мүнөөдрэй тэрэлтэмэ һайхан юумэнүүд Москвагай шэнжэ шарайда нэгэдэжэ ба туяатан харагдажа байна. Москвагай Улаан талмай советскэ хүн бүхэнэ нангин байха юм. Тэндэ Улаан талмай дээрэ Бреемли хапа шалар байдаг Ленинэй Мавзолейн урда советскэ хүнүүд мянга мянгаараа бишэрэн хүндэлжэ зогсодог байха юм.

Манай арадуудай омгорхол болон инагдурлал болохо эртэ урданай ба хэдэ мүнхэдөө залуу Москва болбол хүсэ ехэтэ хэбдагдашагүй хэрэм болон байна. Ленин Сталинай сэсэн мэргэн ухаагаар Москва болбол хүн. түрөлтэй болбосороны хүгжэлтын агуулхэ хүсэн болоноой. Кремлиин эрдэнитэ олонууд далхэйн бүхы арадуудта замыень зааһан тэмдэг болон яларжа байна.

Өөрынгөө гайхамшагта һайхан Эхэ ороной түлөө омгорходоор дүүрэн. большевигүүдэй алдарта партиар зоригжуулагдаһан, ленинскэ тугаар бүрхөөгдэһэн советскэ арад Москвагай арад агуулхэ Сталинай ударидалга доро коммунизмын туяатама үндэр оройнуудтэ тээшэ зүрхэтэйгөөр ябажа ябана.

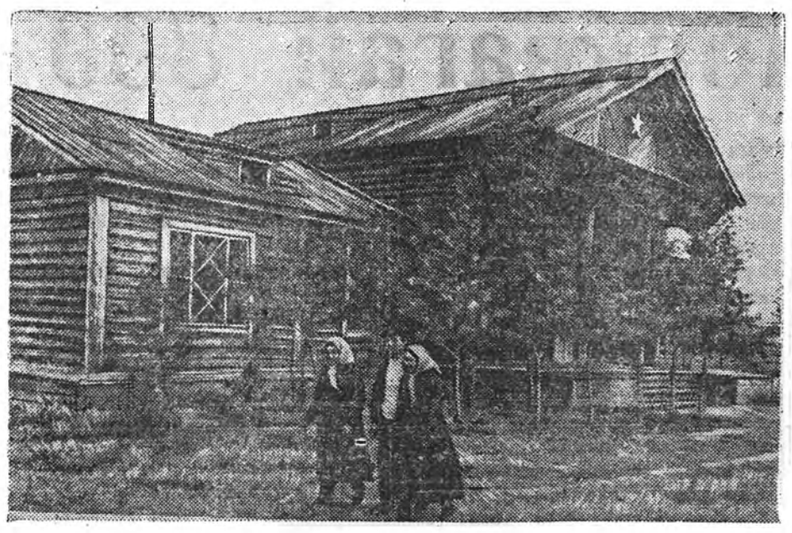

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай Тельмаһэй нэрэмжэтэ колхозой клуб.
Л. Великжанинай фото.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи-зургаануудай хүдэлмэтэие харалгада

Культурна гуламта гээшэ гү?

ВКП(б)-гэй февральска Пленумэй тогтоолоор табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануд — клубуул, уншалгын байшангуул, библиотекэнүүд ба улаан булангуул ехэхэн үүргэ эзлэхэ эргэтэй.

Хүдөө ажахын жэлэй тон харюусалгатай үе болохо тарыа хуряалга ба тушаалгын ябуулагдажа байхада. дэрэ дурсагдаһан эмхи-зургаануудай үүргэ бүришье ехэ болоно.

Теэд эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ ябадалһаа Бичурын аймачна библиотекэ тон холо байна. Тус библиотекэ бүришье задагай зайдан байгалтай мүртөө, хаһа саг соогоо нэгэдэгүй. хоолоо шахуу хаалтатай байдаг ба библиотекые даагша нухэр Ивановае хүдэлмэриинь газарта олохо ехэ бэрхэтэй байдаг.

Библиотекэ ба тэрэнэй уншалгын зал соо ороходо ханань үнинэй сагаадагдаагүй. пол дээрэнь торой шохой дүүрэнэн ехэ муухай—антисанитарна байдалтай. Культурна эмхи-зургаанай шэнжэ тухэлгүй юм. Энэ библиотекэдэ нарин шалгалта хэжүзөбэл манай ороной алтан фонд болохо библиотечнэ литературын ехэхэн үрилтэ алдажэ болохо байна.

Мүнөө культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин харалга боложо байһан үе соо, тус библиотекэдэ шалгалгамал хүнние табижа. ехотой гурилтай. болото культурна эмхи-зургаан болгохо аймачна органнэлнууудай хойшолуулашагүй зорилго болоно.

И. Бэлиенов,
манай корреспондент.

Модоной ажаайлэдбэридэ ерэһэн хүдэлмэришэд

Мортовско областьһоо «Бурмонголлес» трестэй модоной ажаайлэдбэриин хүдэлмэрилхээр асаргаһан 58 бүлэ айл һалхаан Улан-Удэдэ ерэбэ. Эдэнэрэй дунда слесарь шофер болон бусад мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд бии. Мүнөө эдэ ерэгшэд Шулуутайн. Хэрэгин леспромхозуудта хүдэлмэрилхөө гараба.

Элеэнэй үнэ химдаруулагдаба

Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэнгэй хямдархатай хамта Бурмонкоонторг болбол Улан-Удэ городтохи столовыногоо эдеэнэй сэнгые 15-һаа 30-40 процент хүртэр доошолуулба. Мүн Кяхта, Бабушкин городуудтахи ба бусад столовонуудайнгаа үнэ сэнгые доошолуулха тухай асуудалые шидхэжэ байна.

Футбол

Республикы кубок абахын т...

Республикын городууд ба аймаг... футболые хүгжөөхэ ба дэлгэ рүүлэ... рилгоор тогтоогдоһон республикы... эбалгада Улан-Удэ, Бабушкин, ... городуудай ба Сэлэнгын. Кабан... Заиграйн аймагуудай футбольно 16... команданууд хабаадуулагдаһан байн... командануудай түрүүшын үүр... һүүлдэ «Авангард», «Дзержинец», «... вестник», «Пищевик», «Спартак», ... ник». Бабушкин городой ба Заиграй... магай суглуулмал командануу... боложо гараба.

Августын 29-дэ Локомотивай ст... дээрэ «Спартак» ба «Дзержинец» (... хи команда) командануудай н... болобо.

Наадалгын нэгэдэхи ба хоердо... «Спартак» обществын футболистна... хэн илалта олобо. Уулзалгада спар... хид 5:1 гэһэн тоотойгоор шүүбэ.

***

Августын 31-дэ «Дзержинец» об... вын стадион дээрэ «Спартак»—Заи... аймагай суглуулмал командатай. «Дз... нец» «Буревестниктэй» наадаба. «Л... тивай» стадион дээрэ «Пищевик» ... никтой», «Авангард» Бабушкин г... суглуулмал командатай уулзаа.

«Пищевикэй» залуу футболи... «Водникгойхидые» 7:0 тоотойгоор ш... Улан-Удэ городой футболистнар Бабу... городой. горотской командатай ... һайн үүсхэлтэйгээр наадаба. П... га миин хоер тайм соо болоо. ... гардын» футболистнар булюу б... айлшалгайнгаа үүдээр 15 дахин м... жо гаргаба.

«Спартак» гэлэ спортивна общ... футболистнар Заиграйн аймагай ко... тай наадажа, 5:0 тоотойгоор ... дүүргэбэ.

Дунгигар нэгөөн талмай дэрэ Х... Улэ городой хоер эрхим команда—... жинец» ба «Буревестник» обществы... мандануудгараба. «Буревестник»... луухан команда дүрэлэ ехэтэй «Д... нец» командатай 90 минута соо ... салдаад, наадалгаинь ямаршье ура ... 3-3 тоотойгоор тэнцэ. Г... «Д... непын» футболистнарта ... сагынь нүгөөдөө булиха арга ... наадалгаанда «Дзержинец» команда ... тоотойгоор шүүбэ.

Хахад финалда «Авангард» — «... так», «Дзержинец»—«Пищевик» ... тачуул республикын түрүү һуурда ... түлөө наадаха байна. А. М. Игн...

Һүчи үзэгдэл

Тангадай районой (Иркутска обл...) Лобчур гэжэ газарта үгөөгдөг ... бодоһон хоер колхозинша тосхоной ... жуугаар гараһан харгы дээрэ хоер ... необходимый мүргэлдэжэ байхые ... Тэдэ мүргэлдэжэ байһан гурадта ... жо ошоходонь бүриншье һаланүй. ... галөөгөө үргэлжэлүүлжэ байба. Т... байһаан пэгэтнинь бүри һуулраа ... шаба. Тэдэ эхэнэрнүүдэй пэгэтнинь ... һаан гурадай хажуда ошожо. хаг... раа тэрэлиие сохижо алаба. Нүгөө ... нинь хажуудань хаража байһан ... дохи колхозниные мүргөөд унагааба ... Тэрэ эхэнэр харайн боложо эбэ... шүүрэлдөөд. нэгэ хэлы соо тэрэ ... тайгаа нюсолдобо. Тиигэд гурэ... луулба.

Тэрэ хоер гурадай гэдэһэнинь ... тэндэ эбэрээр сүмэрэ мүргүүлһэн ... нэжэ.

Харюусалгата редакторэй орлогш... Д. Д. ЛУБСАНОВ.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй пропаганда ба агитациин Управлени. ВКП(б)-гэй МК-гэй пропаганда ба агитациин таһаг.

СПЕЦИАЛИСТЫН ЗҮБШЭЛ

Намарай пар—үндэр ургасын үндэһэ һуури мүн

Намарай пар хахалалга болбол газарай хүрьһэ элдүүрилхэ болоод ороһото культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ агротехническэ хэмжээнүүдэй нэгэн шухала аргань болоо. Хэмнэ хожомдонгүй һайнаар хахалагдаһан намарай пар ерэхэ хабар газарай элдүүрилгын хүдэлмэриие хүнгэдхэдэг ба ороһото культурануудые агротехническэ һайн болзор соо тариха, бог буртаг үбһэнтэй болон ургасын б шэ бусад хороо дайсадгай тэмсэхэ ябадалые хангадаг байха юм. Намарай пар газарай хүрьһэндэ шиит нойто бариха болон хабарай эртын шиит нойтые ороһото культурануудай хүсэл хэрэглэхэ ябадалые хангадаг дээрэһээ үндэр ургасын түлөө тэмсэлэ нилээдгүй туһатай юм.

Намарай пар хахалхадаа хуряалгын һүлөө гэгдэһэн колосуудай суглуулагдаһатай удаа гэрэ дэрэ гүдэ али комбайнаар хуряагдаһан тарыанай буухалнуудые хоеодугаарынь лушильницгүй болоод трактурна мотин плугай ябаха забһартайгаар зурылгын табиха. гэгэгдэһэн колосуудай заатагүй суглуулагдаһан хойно лущени хэхэ ehотой. Түбхын түрүүнд бог буртаг үбһэ ехэтэй участогуудта намарай пар хахалха шухала. Бог буртаг үбһэнүүдэй үнэлэлнэй ехэнхидээ 5 сантиметр гүнзэгырдэг дээрэһээнь лущениин гүнзэгы баһа тимэ байха ehотой. Лущени хэхын түлөө дисково, отвально лущильницгүүд хурсаар татагдаһан анзаһатай морин плугуудшье хэрэглэгдэхэ байна.

МТС бүхэн бии байгаа бүхы лущильницгүүдэ бултыень лущенидэ табижа. энэ хүдэлмэриие нэгэшье үлэр хожомдуулангүй үнгэрг хэ уялгатай. Лущениин болзорые бишиниханшье удааруулбал, бог буртаг үбһэтэй тэмсэхэ газарай хүрьһэндэ шиит нойто суглуулха гэһэн хэмгүй шухала агротехническэ хэмжээнүүд дүүрэхэгүй байна.

Лущениин һүүлээр 15—18 хоногой үнэрөөд, бог буртаг үбһэнэй һайса ургалт байхала заатагүй 20—22 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалха хэрэгтэй. Хэрбээ намарай парые гансахан лэ лущеноор хизаарагаа болоо һаа агротехникын заабариинуудыг эрдэржэ, бог буртаг үбһэнүүд улам олоорооод. ургаса тариланда тодхор ушаруулха болоно. Түсэбэй ehоор тарыанай талмайда лущени хэгдэнгүй, тэрэнэй 1948 оной хабар ороһото культура дорэ хэрэглэгдэхэ байгаа һаань. тэрэниие сагай уларидай үшөө дулаан, өртэ байхада гүнзэгыгөөр хахалха хэрэгтэй.

Огородой ургаса тариха намарай парай элдүүрилгэ хүдэлэ гектар бүриде 30—40 тонно наг шэбхэ тараажа. 25—30 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалха шухала. Намарай пар хахалһанай һүүлээр, тэрэниие заатагүй борнойлхо хэрэгтэй.

Мүнөө намарай пар хахалха эгэол һайн хэһа ород байна. Тиимэнээ, колхоз ба МТС бүхэн пэгэшье үлэр хожомдуулангүй, энэ хүдөө мэриие ургэн далайсатайгаар ябуулха уялгатай. Тракторнуудые заатагүй хоер хаалган соо хүдэлмэрилүүлхэ шухала. Аймагуудай хүдөө ажалай таһагай болоод МТС-үүдэй агрономуудд. колхозуудай хүтэлбэрилгэнэй намарай парые эрхим шалартайгаар үнэрэгэхын түлөө бүхы ниичарлаа ханиуулха зорилготой байна. Чматал гүнзэгыгөөр, зорилһогүйгөөр эртэ хахалагдаһан намарай пар үнэхөөрөө үндэр ургасын һуури боложо үгэхэ юм.

В. Мамилов, агроном.

„ЭРДЭМ"
Иван Грозный

Улан-Удын
паровозэ-бүгэлгын заводто
САГ ҮРГЭЛЖЭ ХҮДЭЛМЭРИЛХЭ слесарь-паровозчигүүд, слесарь-инструментальщигүүд, заһабарилга хэхэ слесарьнүүд, мүн бусадшье слесарьнүүд, котельщигүүд, электро - гагнуушад, газово - гагнуушад, газорезчигүүд, электромонтернууд, сверловщигүүд, юумэ буталагшад, түмэр харуулдагшад, металлай токарьнууд, фрезеровщигүүд, расточчигүүд, разметчигүүд ба бусад станочнигүүд, модельщигүүд, түмэршэ дархашуул, балташ н, сабшагшад, формовщигүүд, эльһэ адхагш д, прессовщигүүд, рессорщигүүд, крановожатнууд ба ажнигүүд, машинистнууд ба ууралай кранай машинистын туһалагшанар, сцепщигүүд, составительнууд, шорнигүүд, пеэшэшэн, штукатурщигүүд, малярнууд, модошо дархашуул, модоной урнадагхашууд, вулканизаторнууд, хара хүдэлмэришэд ба бусад мэргэжэлтэн хэрэгтэй болоод байна.

Мүн эндэ заводой зэбсэгтэ харуулша хэрэглэгдэнэ.

Эндэ хүдэлмэрилэгшэд нэгэдэхи категориин хүдэлмэришэдэй карточкаар хангагдаха юм. Булэгүй ганса хүнүүд хамтын байрада орохо болоно.

Энээниие мэдэхэ адресынь: г. Улан-Удэ, ПСТЗ отдел кадров, комната №№ 8, 9 и 10, тел. №№ 15, 7-15 и 7-36. Үглөөнэй 9-һөө 18 час хүртэр.

№ 4 мелькомбинадта
ашаа тээгшэ, выбойщигүүд, откатчигүүд, модошо дархашуул, вальцовойнууд болон бусад хүдэлмэришэд хэрэгтэй байна.
Адресынь: ст. Заудинск, мелькомбинат № 4.

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ
ЗООВЕТЕРИНАРНА ИНСТИТУТ БОЛБОЛ
1947—1948 онуудай һуралсалай жэлнүүдтэ
студентнүүдые абажа үргэлжэлһөөр.

Эндэ зоотехническэ ба ветеринарна факультетүүдэй нэгэдэхи курсда абалга болгожо байна.

Дэндэ һургуули дүүргэһэн ба экзамен һайнаар барилаа хүнүүд институдта абтаха юм.

Институдта орохые хүсэгшэд физикаэр, химиэр, ород хэлээр ба литератураар экзамен бариха болого,

Мэдүүлгэтэйгээ хамта автобиографи, һураһан тухай документ, 3 фотокарточка (мальчайгүйгөөр буулгуулһан 3х4 см. хэмжүүртэй), сэ эгэй албан тухай справка (аймин наһанай хүнүүд) хабсаргалсаха хэрэгтэй.

Институдэйнгээ дэргэдэ һуралсагай ажалтай, тэрэнэй зарим продукциинь (һүн, овощь) студентнүүдтэ нэм лтэ хоол болгон үгтэхэ байна.

Мэдүүлгэсэ нимэ адресаар эльгээнэ гэбэл: г. Улан-Удэ, ул. Калинин-дарашвили № 18, Зооветинститут.

Дирекци.

Республиканска заочно һургуули болбол 5-һаа 10 хүртэрхи классуудта һурагшадые абахамнай гэжэ оносхоно. Энэ заочно һургуулида хүнүүд ажалһаа таһарангүй, хүдөлжэ байгаад һуража, заочно дунда һургуули абаха болоно.

7 класс дүүргэгшэдтэ гэришэлгэ ба 10 класс дүүргэгшэдтэ болбосороной аттестат үгтэхэ байна.

Энэ һургуулида орохын тулада, республиканска заочно дунда һургуулиин директорэй нэрэ дээрэ мэдүүлгэтэеэ хамта һураһан тухайгаа, хүдөлжэ байһан газарһаа справкануудые хабсаргалсажа бариха хэрэгтэй.

Хоер жэлтэй дээшэ һургууляа таһалдаад ябаһан хүнүүд ород хэлээр, литератураар ба математикаар экзамен бариха байна.

Мэдүүлгэ абаха болзоры ь октябриин 1 хүртэр үргэлжэлхэ юм.

Главтекстильсбыдэй Бурят-Монголой худалдаа-найдвараай б... зада саг үргэлжэ худалдэмэрилэ... бухгалтер ба эд барах тушаа... абаха экспедитор хэрэгтэй б... лоод байна. Тиихэдээ байрадаа... хангагдаха.

Энээн тухай мэдэхэ адресынь: 5-часток ПСТЗ, база Главтекстильсбыта.

БМАССР-эй Гэгээрэлэй Министерствын дэргэдэх хаагалгын б... зада саг үргэлжэ худалдэмэрилэ... бухгалтер-счетовод хэрэгтэй б... лоод байна.

Энээн тухай мэдэхын тулада худалдэмэриин саг соо иимэ адресаар хандахэ гэбэл: г. Улан-Удэ, 1-й Дом Советов, 4-й этаж, комната 25

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80, зам. редактора—23, ответ. секретаря—3-23, отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства—3 23 (2 зв.). культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Ц—00135. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.